

***STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KLEMBÓW
NA LATA 2014-2020***

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	7
1.1. TŁO I PRZYCZYNY.....	8
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE.....	10
1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH - NARODOWYCH I KRAJOWYCH.....	12
1.3.1. Europa 2020 – Strategia na Rzecz Inteligentnego i Zrównoważonego Rozwoju Sprzyjającego Włączeniu Społecznemu.....	13
1.3.2. Narodowa Strategia Integracji Społecznej.....	14
1.3.3. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.....	16
1.3.4. Strategia Rozwoju Kraju 2020.....	17
1.3.5. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności (2007-2013)).....	18
1.3.6. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020.....	20
1.3.7. Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla woj. Mazowieckiego na lata 2005-2013	20
1.3.8. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wołomińskiego na lata 2008-2015	22
1.3.9. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Klembów na lata 2004-2013.....	23
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	24
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	25
2.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	32
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	36
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	46
2.4.1. Sytuacja Dziecka i Rodziny w Opinii Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego.....	51
2.4.2. Wsparcie Rodziny i System Pieczy Zastępczej.....	53
2.4.3. Program Rządowy „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.....	57
2.4.4. Program Polityki Prorodzinnej w Powiecie Wołomińskim i Gminie Klembów.....	57
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	60
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	68

2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	71
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	75
2.9. KWESTIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	76
2.9.1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Klembów.....	78
2.10. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	81
2.11. ANALIZA SWOT.....	88
2.12. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	97
2.12.1. Instytucja Samorządowa – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.....	97
2.12.2. Organizacje Pozarządowe.....	98
2.13. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ.....	99
 3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	 102
3.1. MISJA.....	103
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	105
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	112
3.3.1. Monitoring i Ewaluacja.....	112
3.3.2. Wskaźniki stopnia efektywności i realizacji Strategii.....	112
3.3.3. Cechy Programów i Projektów realizowanych na rzecz społeczności lokalnej.....	113
 4. UWAGI KOŃCOWE.....	 115

WPROWADZENIE

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy. Podmiotem odpowiedzialnym za kształtowanie i realizowanie polityki społecznej jest państwo, samorządy oraz organizacje pozarządowe.

Polityka społeczna ma na celu przede wszystkim dbałość o warunki bytu, by społeczeństwo miało możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb poprzez pracę zarobkową, emerytury, renty lub świadczenia społeczne. Kolejnym celem polityki społecznej są stosunki społeczne. Ten cel wskazuje na potrzebę kształtowania stosunków społecznych w oparciu o zasadę sprawiedliwości oraz zapewnienie równości szans na starcie każdemu człowiekowi. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2020 roku.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Klembowie. Systematyzację głównych elementów dokumentu sporządzono w oparciu o Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2008-2013. Koordynatorem prac nad dokumentem jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Pani Tamara Barańska.

W pracach nad strategią uczestniczyli eksperci, specjaliści, przedstawiciele środowisk oświaty, kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, Policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014-2020 jest kontynuacją poprzednich założeń zawartych w zapisie strategii, która obejmowała lata 2008-2013.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014-2020 składa się z trzech zasadniczych części, tj.

1. Części wstępnej
2. Części diagnostycznej
3. Części programowej.

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione: aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz analiza dokumentów strategicznych, z którymi powinna korespondować strategia.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych gminy, opartą na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie skonstruowanych do tego celu ankiet i wywiadów.

Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

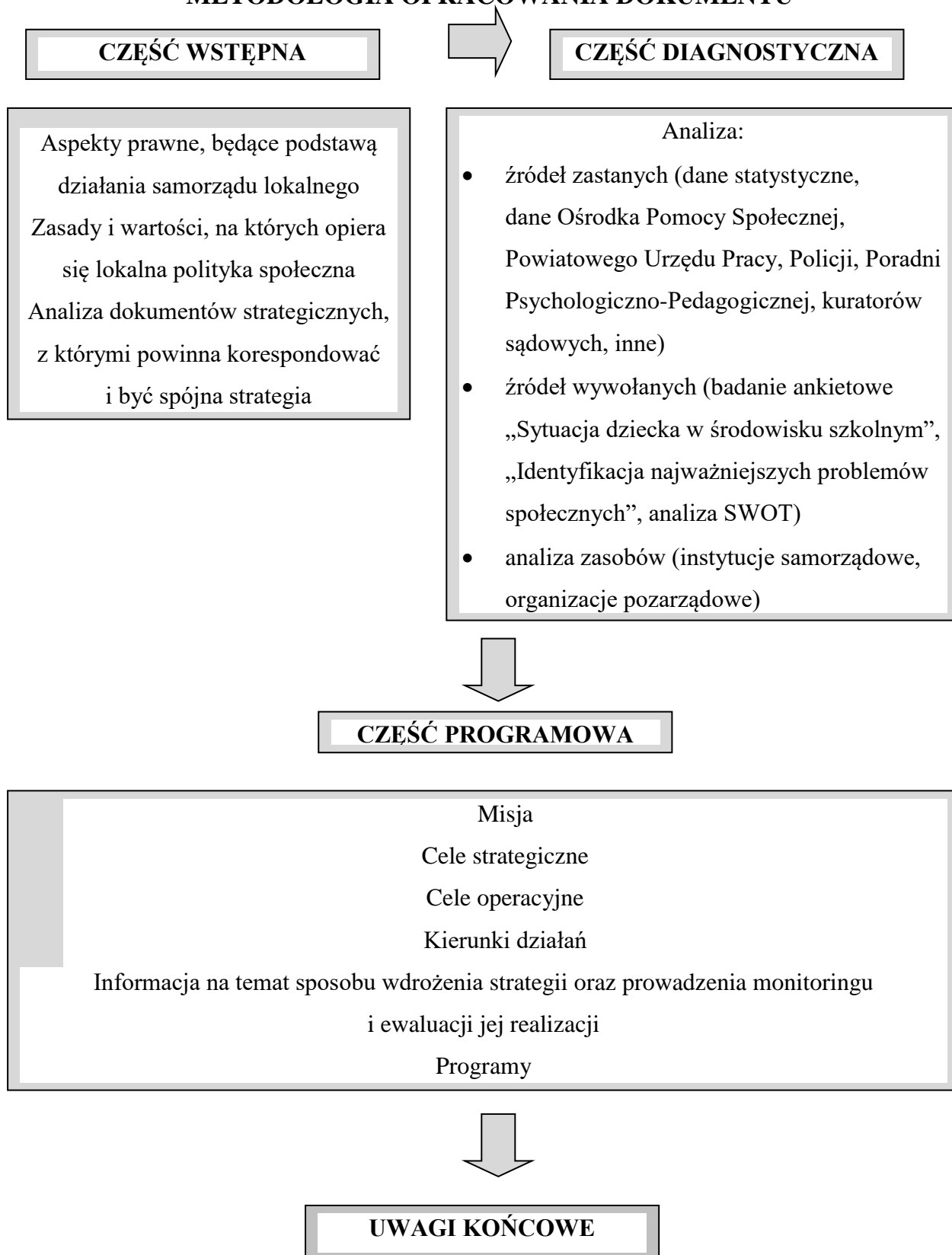
1. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej;
2. Kwestia dziecka;
3. Kwestia osób bezrobotnych;
4. Kwestia uzależnień;
5. Kwestia niepełnosprawności;
6. Kwestia przestępczości;
7. Kwestia przemocy w rodzinie;
8. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy;
9. Analiza SWOT;
10. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

W podsumowaniu części diagnostycznej, po nałożeniu wyników dokonanej analizy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego, zostały wskazane najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej dokumentu. Ponadto pokazany został związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego.

W **części programowej** dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów

operacyjnych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji. Przedstawienie graficzne metodologii opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014-2020 prezentuje poniżej zamieszczony diagram.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, oraz zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna. Ponadto zawiera analizę dokumentów programowych opracowanych na poziomie Europy, kraju, województwa, powiatu i gminy, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Głównym zadaniem strategii jest rozszerzenie i pogłębienie form pomocy i wsparcia oraz wyrównywanie szans społecznych mieszkańców gminy, dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. tj.(Dz. U. z 2013r. poz. 182) ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy, ochrony zdrowia psychicznego i innych. Celem tych programów jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 182)
- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj.Dz. U. z 2013r., poz. 594)
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 674)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 124),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1456),
- ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012r., poz. 1228)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2013r., poz. 135)

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu kuratorów sądowych, ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego itp.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Opracowując lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przeczności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.

5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzysząc temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH – EUROPEJSKICH I KRAJOWYCH

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014 - 2020 jest spójna z poniższymi dokumentami.

1.3.1 Europa 2020 – Strategia na Rzecz Inteligentnego i Zrównoważonego Rozwoju Sprzyjającego Włączeniu Społecznemu.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje 3 wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990r. lub, jeśli pozwolą na to warunki o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich.

1. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii.
2. Projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej.

3. Projekt **„Europejska agenda cyfrowa”** zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.
4. Projekt **„Europa efektywnie korzystająca z zasobów”** ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej.
5. Projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych.
6. Projekt **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** ma na celu modernizację rynków pracy poprzez zwiększenie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy.
7. Projekt **„Europejski program walki z ubóstwem”** zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej tak, aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

1.3.2 Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się do Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy;
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy;
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m. in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale marginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponad gimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, Np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
 - zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
 - rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
 - zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
 - realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
 - zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa
- Realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w niniejszym dokumencie.

1.3.3. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

„Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy Wymiar Aktywnej Integracji” jest programem rozwoju i stanowi dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowionym w celu realizacji średniookresowej „Strategii Rozwoju Kraju 2020” i Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego oraz innych strategii rozwoju.

Program jest po konsultacjach wewnątrz resortowych, resortowych konsultacjach związków zawodowych, związków pracodawców, konsultacjach instytucji pomocy i integracji społecznej oraz organizacji pozarządowych. Celem dokumentu jest również przedstawienie projektowanej polityki państwa w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach warunku 9 Wspólnych Ram Strategicznych.

Głównym celem programu jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.

Ustalono cele operacyjne oraz rezultaty nadrzędne.

Pierwszym celem operacyjnym są usługi dla aktywności i profilaktyki (ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży) a rezultatem nadrzędnym zapewnienie rodzicom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców, oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu.

Drugim celem są gwarancje dla przyszłości młodzieży (stworzenie szansy dla młodzieży wejście na rynek pracy i tworzenia rodzin) a rezultatem nadrzędnym stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiających młodzieży przygotowującej się do wejścia na rynek pracy, zdobycia niezbędnych kompetencji i umiejętności ułatwiających włączenie społecznie, aktywność zawodową i rozwój rodziny.

Kolejnym celem operacyjnym jest aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalnie środowisko a rezultatem nadrzędnym rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem oraz umożliwiając łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz udział w społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego.

Czwarty cel to zapobieganie niepewności mieszkaniowej, rezultatem nadrzędnym ma być zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodziny i aktywizację zawodową rodzi, oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodujące wykluczenie społeczne.

Ostatni cel operacyjny to seniorzy (bezpieczni, aktywni i potrzebni), a rezultatem nadrzędnym wymienionego celu ma być zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym objęcie przyjaznymi formami opieki oraz formami aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.

Należy przyjąć, że realizacja celów Programu przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w niniejszym dokumencie.

1.3.4. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo została przyjęta 25 września 2012r. przez Radę Ministrów.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne by wzmocnić procesy rozwojowe. Przyjęcie nowoczesnej, śmiałej wizji rozwojowej i jej konsekwentna realizacja to niezbędny warunek skoku cywilizacyjnego Polski. Konieczne stało się opracowanie i przyjęcie nowej koncepcji rozwojowej, takiej strategii, która pozwoli na aktywne podejście do wyzwań i uniknięcie dryfu rozwojowego. Polska musi w szczególności stawić czoła wyzwaniom środowiskowym i energetycznym oraz wzmocnić konkurencyjność swej gospodarki, aby sprostać procesom globalizacji, a także poprawić spójność społeczną, wpływającą na wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego obywateli. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w ramach, których można wyróżnić następujące cele i kierunki interwencji znajdujące odniesienie w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014-2020:

1. Sprawne i efektywne państwo:

cel 3 : wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek interwencji: rozwój kapitału społecznego

2. Konkurencyjna gospodarka:

cel 4: rozwój kapitału ludzkiego

kierunek interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.

3. Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania:

cel 1: integracja społeczna

kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych

Strategia Rozwoju Kraju 2020 określa także, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczynić się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w niej działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 będzie również odniesieniem na gruncie krajowym dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020 tj. umowy partnerstwa i programów operacyjnych. Wskazane w Strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.3.5. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie”(NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w niniejszym dokumencie.

1.3.6. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020.

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Przyjmuje się, że proces wdrożenia strategii będzie obejmował takie działania jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej;
- upowszechnianie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli;
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;
- różnorodne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym;
- rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu;
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- ułatwianie działalności organizacji obywatelskich;
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w niniejszym dokumencie.

1.3.7. Strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013 (dokument stanowi załącznik do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku).

Istnieje również dokument „Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020” będący projektem przedłożonym do konsultacji społecznych.

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z

którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa mazowieckiego. „Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym, takim jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale również organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Mazowsza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W toku prac nad strategią misję samorządu województwa mazowieckiego, realizowaną w ramach strategii wojewódzkiej polityki społecznej Mazowsza na lata 2005-2013, określono jako „osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność”. Dla każdego z pięciu wyodrębnionych obszarów sformułowano następujące cele strategiczne.

I. Ubóstwo

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie;
2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności;

II. Uzależnienia

1. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających tym zachowaniom;
2. Ograniczenie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów;

III. Starość

1. Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej;

IV. Bezrobocie

1. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów;

V. Niepełnosprawność

1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w niniejszym dokumencie.

1.3.8. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wołomińskiego na lata 2008-2015.

Stworzenie ponad gminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wołomińskiego. Dokument, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wołomińskiego określono cel strategiczny dążący do poprawy warunków życia i rozwoju mieszkańców powiatu wołomińskiego”. Określono następujące priorytety:

- Rozwój instytucji służących godzeniu życia zawodowego oraz rodzinnego,
- Rozwój rodziny oraz środowisk pozarodzinnych,
- Rozwój aktywnej polityki społecznej,
- Rozwój zatrudnienia socjalnego,
- Promocja ekonomii społecznej,
- Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
- Budowa partnerstwa publiczno-prywatnego.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w niniejszym dokumencie.

1.3.9. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Klembów na lata 2004-2013

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią plany rozwoju lokalnego. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanego dla rozwoju gminy działania.

W trakcie prac nad Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Klembów na lata 2004-2013 dokonano analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, a następnie wyznaczono zadania inwestycyjne i harmonogramy rzeczowo-finansowe dotyczące planowanych inwestycji zakładając wykorzystanie środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Plan Rozwoju Lokalnego określa najważniejsze zadania mające na celu systematyczny rozwój gminy oraz wskazuje przewidywane wyniki działań. Wśród zadań w obszarze sfery społecznej wymieniono następujące:

- infrastruktura społeczna – modernizacja, rozbudowa i budowa infrastruktury społecznej (szkół, świetlic)
- problemy społeczne - zapewnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego poprzez dostęp do infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej; poprawa poczucia bezpieczeństwa; zapobieganie podziałom wśród społeczności lokalnej; zapewnienie dostępu do nowoczesnych metod przekazu informacji (Internet) w celu budowania społeczeństwa informacyjnego.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Klembów jest jedną z 229 gmin wiejskich, położonych w Województwie Mazowieckim, 36 km od Warszawy, oferującą łatwy dojazd do okolicznych miast, takich jak Tłuszcz, Radzymin czy Wołomin. Zajmuje powierzchnię 85,79 km² i liczy 9.434 mieszkańców (stan na 31.12.2013 r. osoby zameldowane na stałe i na pobyt czasowy). Jest gminą otwartą na ludzi, dobrze zorganizowaną i zarządzaną przez zaangażowany w rozwój samorząd gminny. Jest jedną z dwunastu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład Powiatu Wołomińskiego, co przedstawia poniższa mapa:

Gmina Klembów na tle Powiatu Wołomińskiego

Gmina Klembów, graniczy od północy z gminą Dąbrówka, od wschodu z miastem i gminą Tłuszcz, od południa z gminą Poświętne oraz Wołomin, zaś od zachodu - z gminą Radzymin.

Mapa przedstawiająca sołectwa na terenie Gminy Klembów

Do gminy należy siedemnaście sołectw: Klembów, Sitki, Pieńki, Michałów, Ostrówek, Krzywica, Lipka, Tuł, Karolew, Dobczyn, Nowy Kraszew, Pasek, Stary Kraszew, Raszów, Wola Rasztowska, Roszczep i Krusze. Pod względem fizycznogeograficznym cały obszar gminy zaliczany jest do Niziny Mazowieckiej, Kotliny Warszawskiej i Równiny Wołomińskiej.

W południowo - wschodniej części gminy przebiega droga wojewódzka Nr 634 relacji Tłuszcz - Wołomin - Warszawa. Ponadto gminę przecinają trzy linie kolejowe. Przez środkową część gminy z zachodu na wschód biegnie linia kolejowa relacji Warszawa - Legionowo - Tłuszcz. We wschodniej części gminy z południa na północ przebiega linia kolejowa relacji Warszawa - Wołomin - Tłuszcz. O najbardziej na wschód wysunięty fragment gminy zahacza linia kolejowa relacji Mińsk Mazowiecki - Tłuszcz. Przez teren gminy przepływają dwa cieki wodne: Rządza i Cienka, stanowiące ważny element naturalnego systemu wodnego, zarówno gminy Klembów jak i gmin sąsiednich: Tłuszcz, Poświętne, Radzymin.

Gmina Klembów jest gminą typowo rolniczą. Duży jej obszar jest pokryty lasami. Drzewostan stanowią: dęby, lipy, graby, jesiony, wiązy, brzozy oraz las iglasty. Gminny drzewostan obejmuje przede wszystkim dęby, najstarsze liczą sobie ponad 200 lat i uchodzą za pomniki przyrody. Niepowtarzalnym miejscem jest rezerwat „Dębina” w Ostrówku wraz z przylegającym do niego Wilczym Bagnem.

Sytuacja gospodarcza

Choć po dziś dzień funkcjonuje obraz wsi nastawionej głównie na działalność rolniczą, wieś staje się atrakcyjnym miejscem dla inwestycji pozarolniczych. Różnego rodzaju usługi, miejskie firmy, czy przedsiębiorcy zagraniczni coraz częściej przenoszą się na wieś, gdzie z łatwością znajdują teren dla swojej działalności.

W gminie Klembów pod koniec 2013 roku funkcjonowało 599 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Poniżej wykaz rodzajów pozarolniczej działalności gospodarczej (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) według sekcji PKD 2007 w latach 2012 i 2013 w gminie:

Ilość podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) po przeważającym kodzie PKD 2007 w Gminie Klembów.

Lp	Sekcje według PKD 2007	Ilość działalności	
		2012	2013
1	A – ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	17	16
2	B – GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	1	1
3	C – PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	39	43
4	E – DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	3	4
5	F - BUDOWNICTWO	115	112

6	G – HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	193	191
7	H – TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	62	61
8	I – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	15	18
9	J – INFORMACJA I KOMUNIKACJA	13	13
10	K – DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	11	10
11	L – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	0	0
12	M – DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	38	43
13	N – DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	28	30
14	P – EDUKACJA	9	12
15	Q – OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	13	15
16	R – DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	4	3
17	S – POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	26	27
RAZEM:		587	599

Dane Główny Urząd Statystyczny

W 2013 roku na terenie Gminy Klembów funkcjonowało 599 podmiotów prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Dla porównania w 2012 roku było ich 587. Można zauważyć, iż nastąpił wzrost osób fizycznych, które prowadzą działalność gospodarczą w gminie Klembów.

Inwestycje zrealizowane w Gminie Klembów

Władze gminy regularnie podejmują nowe inicjatywy, zakładając poprawę jakości życia mieszkańców. W ostatnich latach **zostały zrealizowane (bądź niektóre są w realizacji) inwestycje** takie jak:

- Budowa sieci kanalizacyjno-ściekowej w Klembowie,
- Budowa sieci kanalizacyjnej w Ostrówku,
- Zagospodarowanie Centrum w miejscowości Ostrówek – budowa parku rekreacyjnego wraz z placem zabaw,
- Remont Szkoły Podstawowej w Woli Rasztowskiej, budowa hali sportowej,
- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Dobczyńie,

- Budowa boiska sportowego „Orlik 2012” przy Zespole Szkół w Ostrówku,
- Budowa hali sportowej wraz z adaptacją poddasza na klasy lekcyjne,
- Modernizacja Szkoły Podstawowej w Kruszu,
- Budowa boiska wielofunkcyjnego ze sztucznej nawierzchni wraz z ogrodzeniem przy SP w Kruszu,
- Budowa boiska wielofunkcyjnego ze sztucznej nawierzchni wraz z ogrodzeniem i oświetleniem przy SP w Woli Rasztowskiej,
- Modernizacja Zespołu Szkół w Klembowie,
- Budowa boiska wielofunkcyjnego ze sztucznej nawierzchni wraz z ogrodzeniem przy Zespole Szkół w Klembowie,
- Remont i modernizacja budynku Ośrodka Zdrowia w Ostrówku i Woli Rasztowskiej,
- Modernizacja budynku Urzędu Gminy w Klembowie,
- Termomodernizacja i rozbudowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Klembowie,
- Modernizacja Szkoły Podstawowej i ogrodzenia w Starym Kraszewie,
- Utworzenie placu zabaw dla Szkoły Podstawowej w: Ostrówku, Klembowie, Starym Kraszewie i Kruszu w ramach programu „Radosna Szkoła”,
- Modernizacja placu zabaw dla Szkoły Podstawowej w Dobczynie w ramach programu „Radosna Szkoła”,
- Budowa boiska o nawierzchni sztucznej do piłki nożnej w Dobczynie,
- „Rozwój dostępu do Internetu w gminie Klembów dla mieszkańców zagrożonych wykluczeniem cyfrowym”,
- „Internet szansą rozwoju Gminy Klembów”,
- Stacja Uzdatniania Wody w Klembowie,
- Przebudowa ul. Gen. Franciszka Żymirskiego w Klembowie wraz z mostem połączona z budową chodnika i ścieżki rowerowej,
- Sieć wodociągowa z przyłączami w miejscowości: Nowy Kraszew, Klembów, Michałów, Pasek-Dobczyn, Ostrówek, Pieńki, Sitki, Lipka,

Podsumowując inwestycje zrealizowane w ostatnich latach można stwierdzić, iż Gmina wykorzystuje każdą możliwość poprawienia warunków społecznych i gospodarczych. Gmina jest w całości zgazyfikowana. Zmodernizowane zostały wszystkie główne ciągi drogowe, co znacznie ułatwia komunikację pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Wyremontowano już niemal wszystkie szkoły, powstały place zabaw dla dzieci, parki rekreacyjne i boiska do gier sportowych.

Mieszkańcy mogą korzystać z placówek kulturalnych, nowo powstałych ośrodków zdrowia i zmodernizowanych dróg.

Oświata

Szczegółowe zadania i kompetencje organu prowadzącego szkoły i placówki oświatowe wynikają z ustawy o systemie oświaty. Zgodnie z art. 5 ust.7 oraz art. 34a ust. 1 ustawy o systemie oświaty do najważniejszych zadań należy:

- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
- zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkoły lub innej placówki oświatowej,
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów,
- nadzór nad działalnością szkół i placówek w zakresie spraw finansowych i administracyjnych.

Placówki oświatowe na terenie Gminy:

1. Szkoły Podstawowe:

- ❖ Szkoła Podstawowa w Dobczynie,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kruszu,
- ❖ Szkoła Podstawowa w Starym Kraszewie,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Woli Rasztowskiej,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Polskiej Organizacji Wojskowej w Ostrówku przy Zespole Szkół w Ostrówku,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Mariana Gotowca w Klembowie przy Zespole Szkół w Klembowie.

2. Szkoły Gimnazjalne:

- ❖ Publiczne Gimnazjum w Ostrówku przy Zespole Szkół w Ostrówku,
- ❖ Gimnazjum im. Gen. Dyw. Franciszka Żymirskiego w Klembowie przy Zespole Szkół w Klembowie.

3. Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Ostrówku,

w którym mieści się:

- ❖ Szkoła Podstawowa Specjalna,
- ❖ Gimnazjum Specjalne,
- ❖ Szkoła Ponadgimnazjalna Specjalna Przysposabiająca do Pracy.

W Gminie Klembów funkcjonują także przedszkola:

1. Przedszkola Publiczne, w których zapewniono opiekę 100 dzieciom (stan na 30.09.2013r.):

- ❖ Samorządowe Przedszkole w Ostrówku (50 dzieci)
- ❖ Punkt Przedszkolny w Starym Kraszewie (50 dzieci)

2. Przedszkole Niepubliczne, do którego uczęszczało 46 dzieci:

- ❖ „Akademia Małego Misia” w Klembowie.

Szkoły na terenie gminy Klembów i liczba dzieci do nich uczęszczających (stan na 30.09.2013r.):

Lp.	Placówka	Liczba dzieci			Razem
		Klasy 0	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	
1.	Zespół Szkół w Ostrówku	60	207	96	363
2.	Zespół Szkół w Klembowie	30	111	197	338
3.	Szkoła Podstawowa w Kruszu	25	87	-	112
4.	Szkoła Podstawowa w Dobczynie	40	150		190
5	Szkoła Podstawowa w Woli Rasztowskiej	37	77		114
6	Szkoła Podstawowa w Starym Kraszewie	23	59		82
Ogółem:		215	691	293	<u>1199</u>

Dane ZEAS w Klembowie

Ogółem w szkołach kształciło się 1199 dzieci. Obsługę administracyjno-ekonomiczną dla szkół na terenie gminy zapewnia Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Placówek Oświatowych (ZEAS) mieszczący się przy Zespole Szkół w Klembowie.

Opieka zdrowotna

Mieszkańcy gminy korzystają z opieki zdrowotnej w dwóch placówkach na terenie gminy: w SPZZOZ w Radzyminie Filia w Woli Rasztowskiej oraz w Przychodni Lekarskiej „SALUS” w Ostrówku. W gminie Klembów znajdują się także 2 apteki: w Ostrówku i Klembowie oraz 1 prywatny gabinet stomatologiczny.

W Gminie Klembów działają dwie instytucje kulturalne:

- **Gminny Ośrodek Kultury** – świadczy usługi kulturalne w zakresie: aerobik, Klub Seniora, nauka gry na gitarze, nauka gry na instrumentach klawiszowych, nauka gry na pianinie, nauka gry w szachy, nauka języka angielskiego, zajęcia plastyczne, zajęcia świetlicowe, zajęcia wokalne oraz wiele innych .
- **Gminna Biblioteka Publiczna** – oferuje świadczenie usług w zakresie udostępniania zbiorów bibliotecznych, promowanie czytelnictwa.

W gminie znajduje się jedno **przedsiębiorstwo komunalne**:

- **Zakład Gospodarki Komunalnej**

Dla władz i mieszkańców gminy bardzo ważna jest dbałość o tradycję.

W gminie regularnie obchodzone są rocznice najważniejszych wydarzeń, a zabytki o ogromnej wartości kulturowej są otoczone szczególną opieką. Najlepszym tego przykładem jest Kościół pw. Św. Klemensa w Klembowie, ufundowany przez gen. Franciszka Żymirskiego, Dom św. Siostry Faustyny w Ostrówku, czy odrestaurowany pałac w Woli Rasztowskiej, w którym obecnie mieści się Szkoła Podstawowa w Woli Rasztowskiej im. Jana III Sobieskiego. Mieszkańcy gminy wciąż pogłębiają swoją świadomość historyczną i są dumni z tego, co wpłynęło na dzisiejszy kształt tego pięknego regionu.

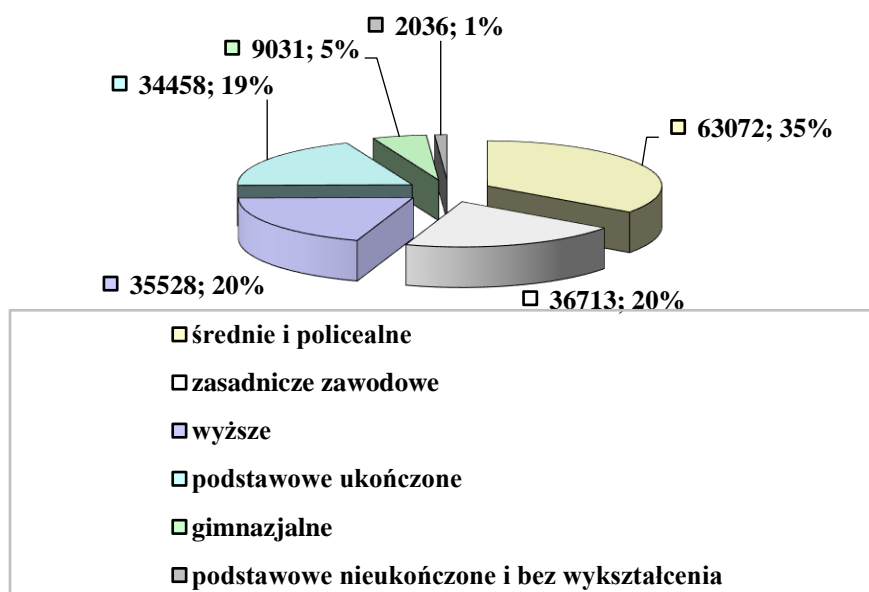
2.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzonego w 2011 roku Narodowego Spisu Powszechnego - informacji z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych Urzędu Gminy w Klembowie z roku 2013. Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają, bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

Dane dotyczące utrzymania i wykształcenia ludności z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 roku zawierają informacje na poziomie powiatu.

W 2011 roku w powiecie wołomińskim zamieszkiwało 222492 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej (184696 osób), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem średnim i policealnym (63072 osób) i zasadniczym zawodowym (36713 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się 35528 mieszkańców powiatu wołomińskiego. Strukturę wykształcenia ludności powiatu wołomińskiego w wieku 13 lat i więcej w 2011 roku przedstawia poniższy wykres.

Ludność powiatu wołomińskiego w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 roku

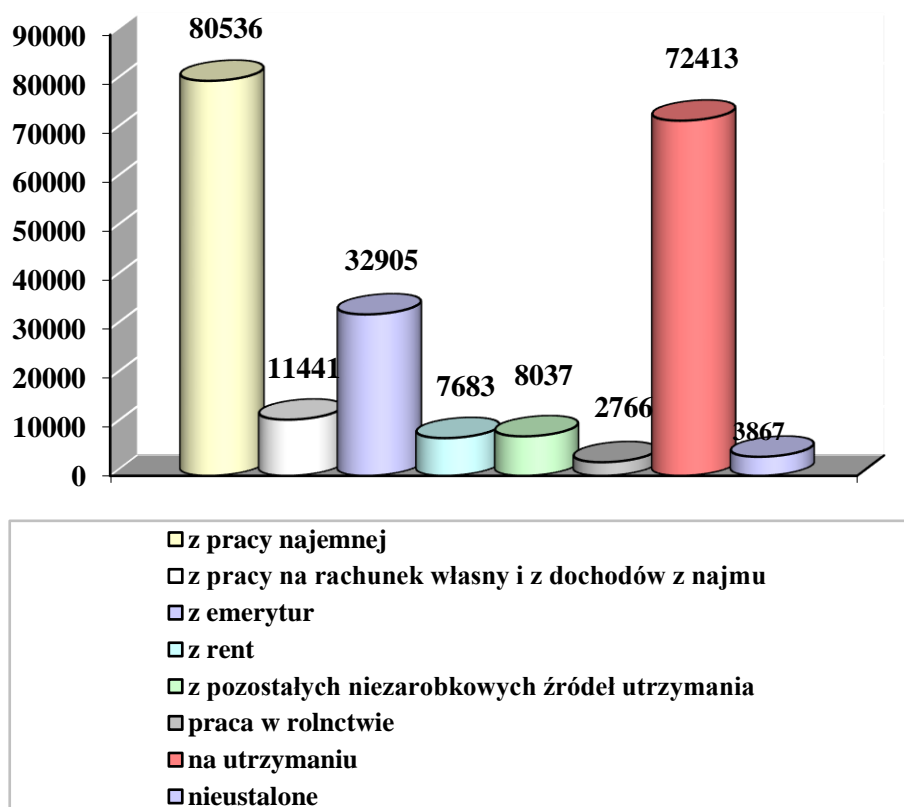
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2011.

Poziom wykształcenia społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im, bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

Wykształcenie ludności jest bezpośrednio związane z jej cechami społeczno-zawodowymi, wpływa na aktywność zawodową ludności i źródła jej utrzymania.

Dane szczegółowe w tym ostatnim zakresie przedstawia poniższy wykres.

Ludność powiatu wołomińskiego według głównego źródła utrzymania w 2011 roku

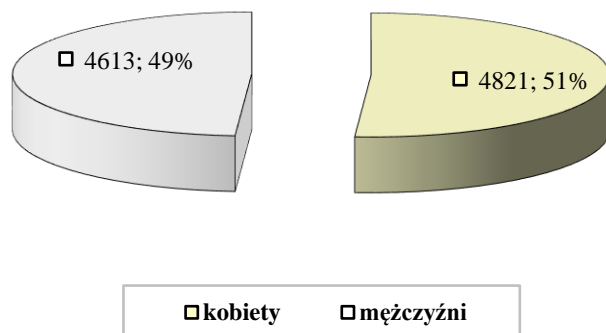

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2011.

W 2011 roku spośród 222492 mieszkańców powiatu wołomińskiego 143368 osób posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 91.977 osób utrzymywało się z pracy, w tym 80.536 osoby z pracy najemnej i 11.441 osób z pracy na rachunek własny i z dochodów z najmu i 2.766 osób z pracy w swoim gospodarstwie rolnym. Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 40.588 osób, w tym 32.905 osoby otrzymywały emerytury, a 7.683 – renty. Na utrzymaniu pozostawało 72.413 osób, a źródła utrzymania nie ustalono dla 3.867 osób.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Klembów ulegała zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Ludność Gminy Klembów według płci z końcem 2013 roku

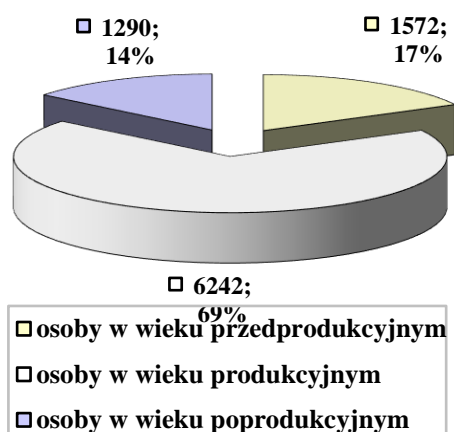

Dane Urzędu Gminy w Klembowie.

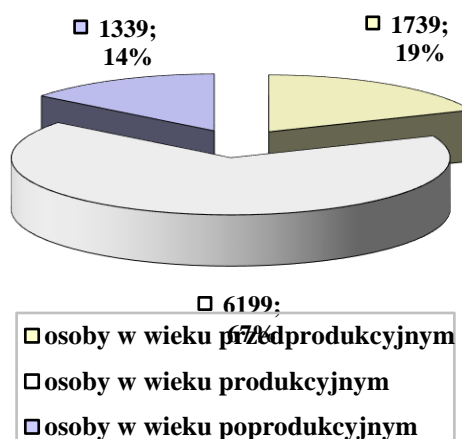
Według danych Urzędu Gminy w Klembowie z 31 grudnia 2013 roku teren gminy zamieszkiwało 9.434 osób, w tym 4.821 kobiet i 4.613 mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety.

Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 110 osób na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2009 roku

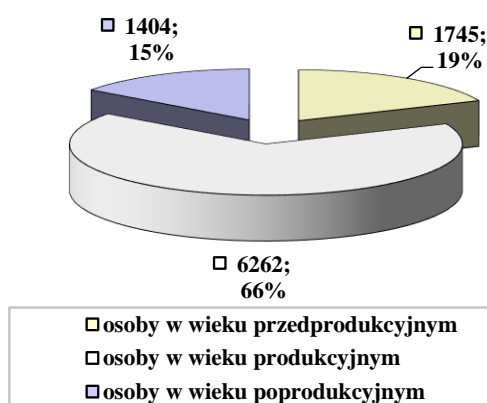

Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2010 roku

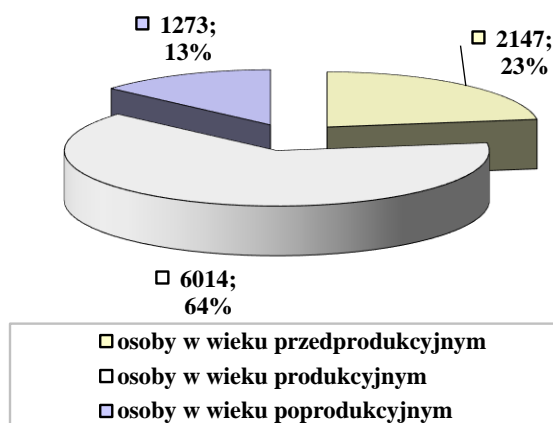

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

**Struktura wiekowa mieszkańców gminy
z końcem 2012 roku**

**Struktura wiekowa mieszkańców gminy
z końcem 2013 roku**

Dane Urzędu Gminy w Klembowie.

Przez ludność w wieku produkcyjnym przyjęto ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-65 lat, dla kobiet - 18-60 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym przyjęto ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 18 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – więcej niż 65 lat, kobiety więcej niż 60 lat.

Na przestrzeni lat 2009-2013 struktura wiekowa mieszkańców gminy Klembów ulegała nieznacznym zmianom, przy jednoczesnym wzroście ogólnej liczby ludności z 9.104 osób w 2009r. do 9.434 osób w 2013r. Największy wzrost miał miejsce w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym z 1.572 osób w 2009r. do 2.147 osób w 2013 r., natomiast zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym z 6.242 osób w 2009r. do 6.014 w 2013r.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy jest korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będących obecnie w wieku produkcyjnym w gminie będzie kończyć swą działalność zawodową i zasili grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KLEMBOWIE

Pomoc Społeczna

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

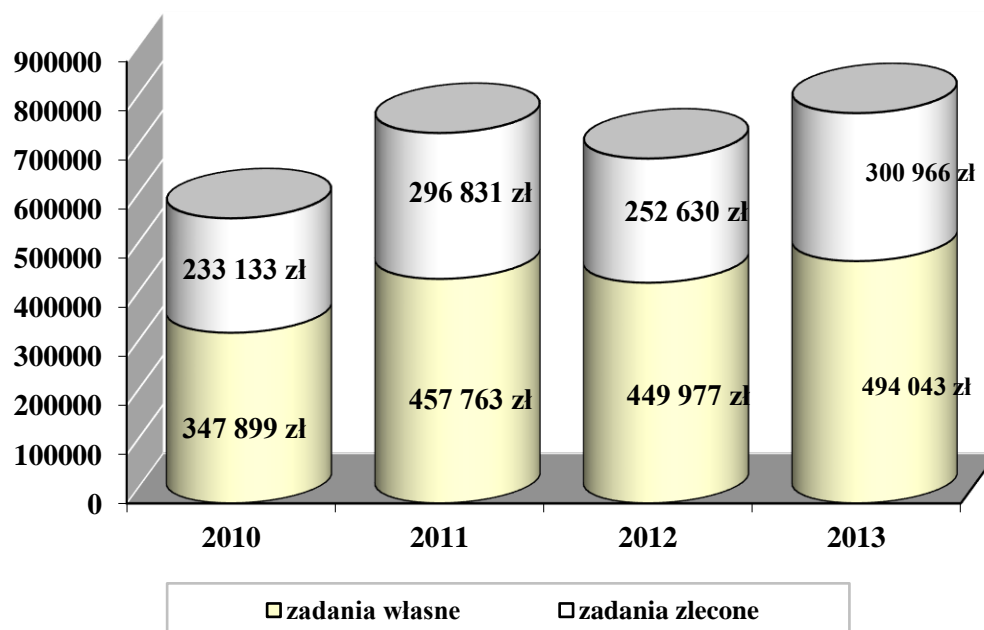
Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Klembów odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zadania Ośrodka Pomocy to między innymi:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wielkość środków finansowych przeznaczanych w Gminie Klembów na różne formy pomocy w latach 2010-2013 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2010-2013

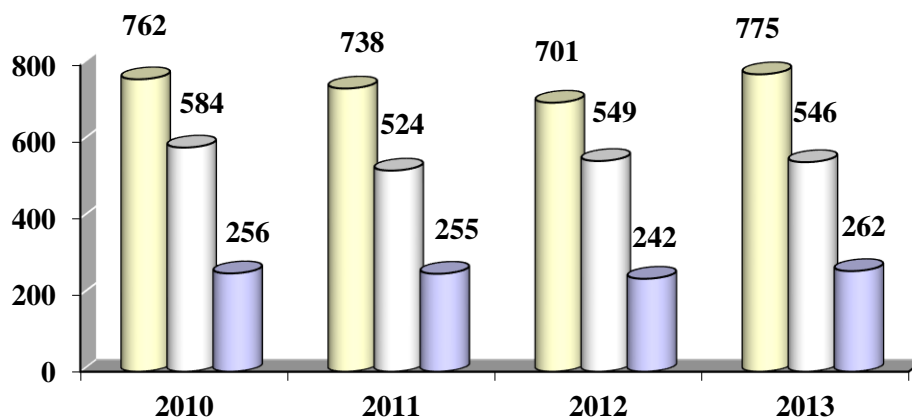
Dane GOPS w Klembowie

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie na pomoc społeczną, uwzględniając kwoty na realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2010 – 581.032 zł, w roku 2011 – 754.594 zł, w 2012 roku – 702.607 zł, a w 2013 r. - 795.009 zł.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2012 roku kryterium to ustalono na poziomie 542,00 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 477,00 zł) i 456,00 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 351,00 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Klembów w latach 2010-2013 przedstawia poniższy wykres.

Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2013

- liczba osób w rodzinach
- liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie
- liczba rodzin

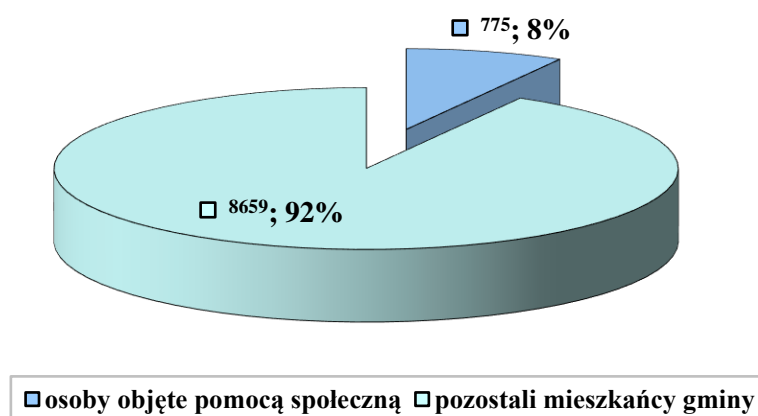
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie.

W latach 2010-2013 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Klembów ulegała nieznacznym wahaniom.

Przedstawiony powyżej wykres obrazuje ogólną tendencję dotyczącą zakresu udzielanej pomocy. Jego analiza powinna stanowić ważną przesłankę w planowaniu polityki społecznej gminy. Z kolei porównując dane na temat liczby beneficjentów korzystających z pomocy społecznej z ogólną liczbą mieszkańców gminy Klembów, uzyskać można syntetyczny wskaźnik przedstawiający dysproporcje w statusie społeczno-materialnym mieszkańców.

Poniższy wykres przedstawia udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Klembów.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2013 roku

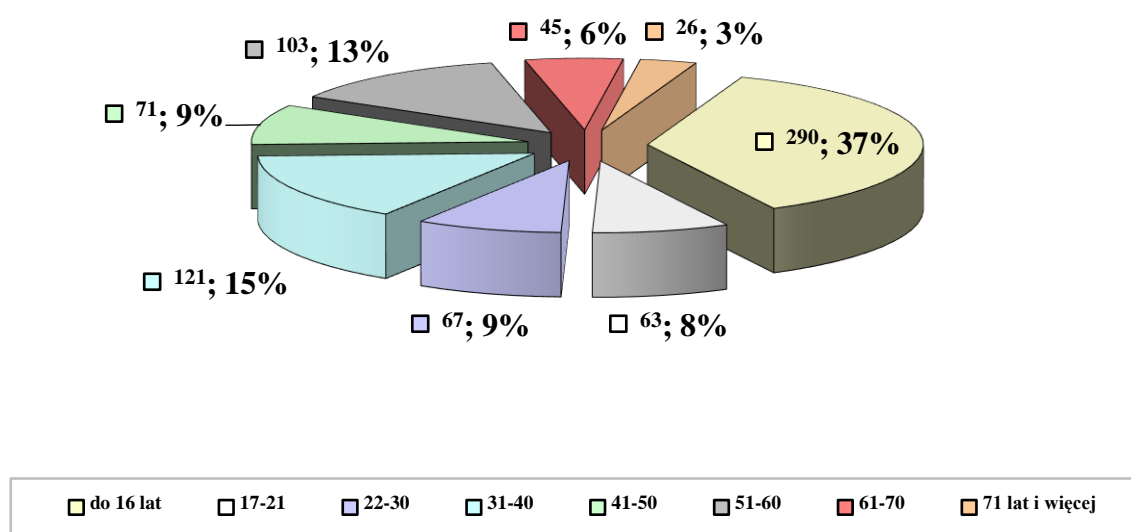

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie.

Spośród 9.434 mieszkańców gminy, w roku 2013 z systemu pomocy społecznej skorzystało 775 osób. Liczba ta obejmuje członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano

wsparcie. Strukturę demograficzną i zawodową odbiorców pomocy społecznej w 2013 roku przedstawiają poniższe wykresy.

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2013 roku (liczba osób w rodzinach)

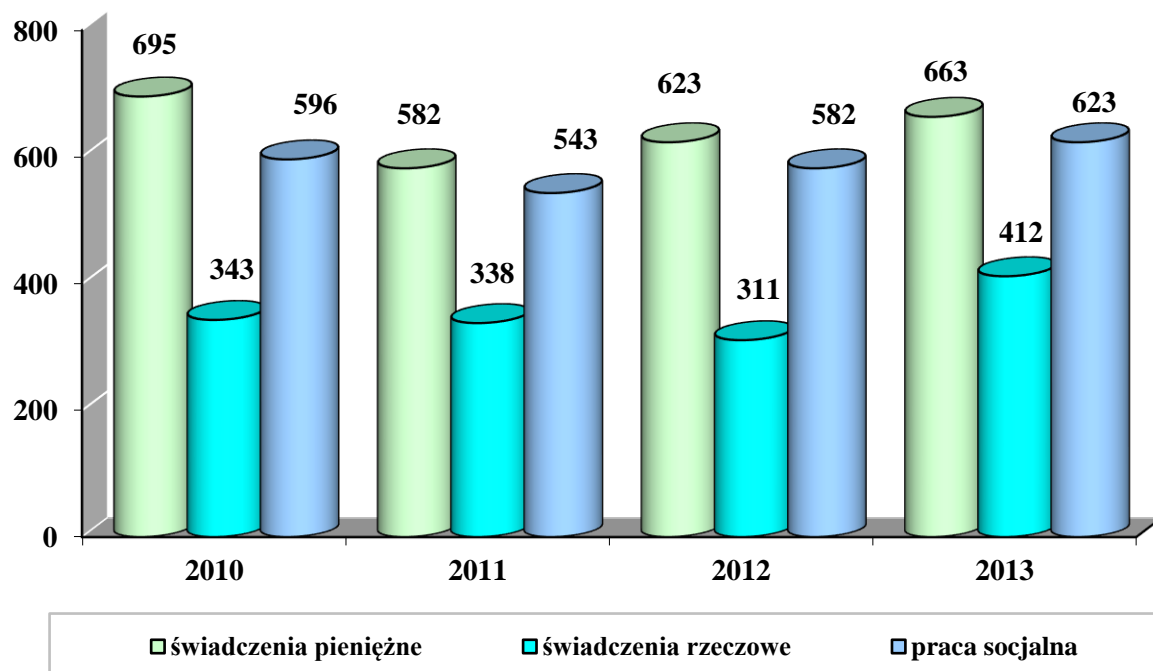

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2013 roku odbiegała od struktury demograficznej całej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin z dziećmi. Niepokój budziła również liczna grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym (szczególnie w wieku 31-60 lat), którzy, posiadając ku temu warunki, powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Poniższy wykres przedstawia poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2010-2013.

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2010-2013 (liczba osób objętych świadczeniami, czyli liczba osób w rodzinach objętych pomocą)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie.

W latach 2010-2013 najczęściej oferowaną formą wsparcia były świadczenia pieniężne. Generalnie w całym omawianym okresie świadczenia pieniężne i praca socjalna były podstawowymi formami wsparcia osób potrzebujących pomocy. Najmniej osób skorzystało ze świadczeń rzeczowych.

Liczba osób objętych świadczeniami pieniężnymi ulegała w badanym okresie nieznacznym wahaniom z tendencją wzrostową w 2013r. Analizując możliwości przyznawania przez Ośrodek Pomocy Społecznej tych ostatnich, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy oraz składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Liczba osób korzystających ze wsparcia rzeczowego utrzymywała się na podobnym poziomie, jednakże w 2013 roku wydatnie wzrosła. Szczegółowe dane na temat liczby osób i rodzin, którym udzielono poszczególnych form wsparcia przedstawia poniższa tabela.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2010-2013

Typy świadczeń	2010		2011		2012		2013	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	695	243	582	203	623	222	663	235
Rzeczowe	343	74	338	73	311	67	412	91
Praca socjalna	596	200	543	182	582	195	623	214

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie.

Świadczenia przyznawane są w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w 2013 r. (liczba osób w rodzinach)

W 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 580 osób w 186 rodzinach,
- bezrobocie – 391 osób w 113 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 250 osób w 62 rodzinach,
- niepełnosprawność – 234 osób w 100 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 182 osoby w 39 rodzinach,
- alkoholizm – 168 osób w 50 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 142 osoby w 60 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 17 osób w 3 rodzinach,

- zdarzenia losowe – 8 osób w 6 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego – 5 osób w 3 rodzinach,
- narkomania – 5 osób w 1 rodzinie,
- bezdomność – 3 osoby w 3 rodzinach,

Należy wyjaśnić, że rodziny i osoby korzystające z pomocy niejednokrotnie kwalifikowane były do niej z kilku wymienionych wyżej powodów.

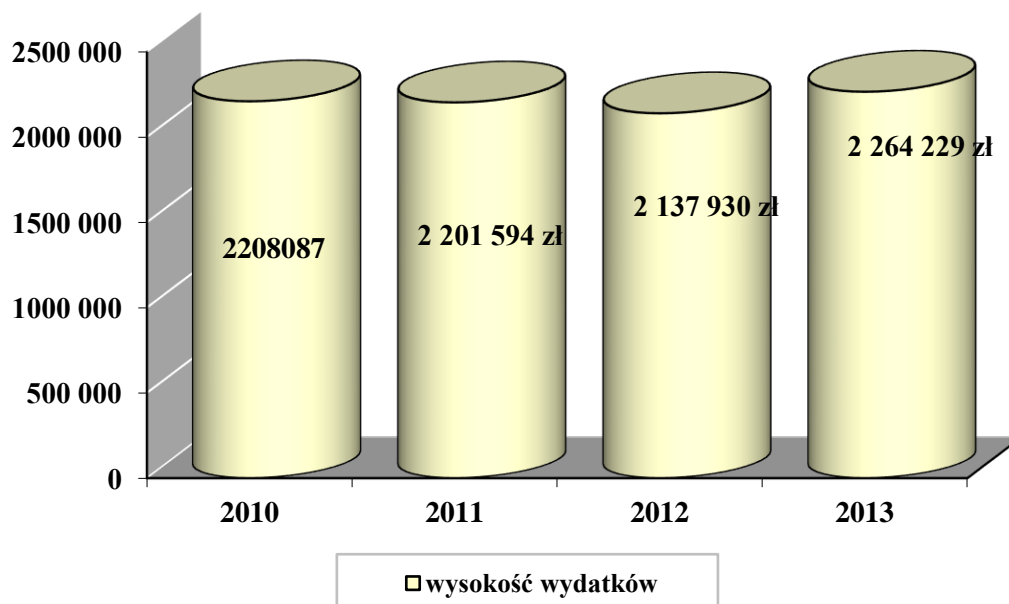
Świadczenia Rodzinne

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne. Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego.

Dane szczegółowe na temat wysokości środków finansowych przeznaczonych w latach 2010-2013 na realizację świadczeń rodzinnych przedstawia poniższy wykres.

Wydatki na świadczenia rodzinne w latach 2010-2013

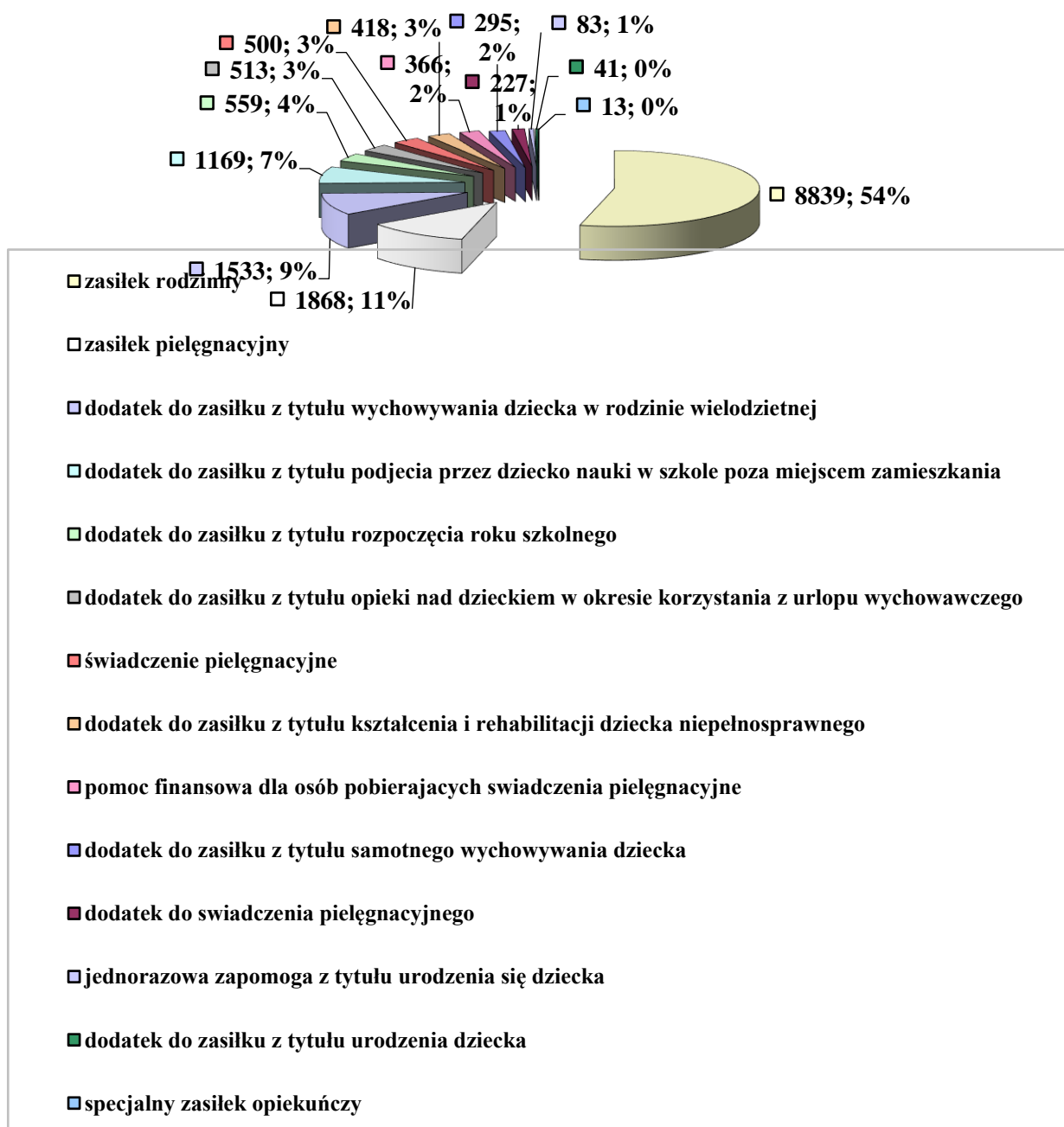
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie na realizację świadczeń rodzinnych. Analizując

wysokość nakładów przeznaczonych na ten cel w latach 2010-2013, należy zauważyć, iż od 2010 do 2012 roku nakłady finansowe utrzymywały się na podobnym poziomie, natomiast w 2013 roku znacznie wzrosły.

Ogółem wielkość wydatków na realizację świadczeń rodzinnych w kolejnych latach wyniosła: w roku 2010 – 2 208 087,00 zł, w roku 2011 – 2 201 594,00 zł, w 2012 r. – 2 137 930,00 zł, a w 2013 r. – 2 264 229,00 zł.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2013 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie

W 2013 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Klembowie przyznano:

- 8 839 zasiłków rodzinnych dla 865 osób,
- 1 868 zasiłków pielęgnacyjnych dla 171 osób,
- 1 533 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 147 osób,
- 1 169 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 171 osób,
- 559 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 559 osób,
- 513 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 61 osób,
- 500 świadczeń pielęgnacyjnych dla 47 osób,
- 418 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 39 osób,
- 366 świadczeń pomocy finansowej dla osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne dla 43 osób,
- 295 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 34 osób,
- 227 dodatków do świadczenia pielęgnacyjnego dla 39 osób,
- 83 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka dla 83 osób,
- 41 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka dla 41 osób,
- 13 specjalnych zasiłków opiekuńczych dla 3 osób,

Oraz :

- 470 świadczeń – składki emerytalno-rentowe dla 33 osób
- 38 świadczeń – składki zdrowotne dla 4 osób

Fundusz Alimentacyjny

Fundusz alimentacyjny jest świadczeniem wypłacanym dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia, albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia lub w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności bezterminowo. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń wypłaconych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie w latach 2012-2013, kwot wydatkowanych na ten cel oraz liczby świadczeniobiorców przedstawia poniższa tabela.

Fundusz alimentacyjny przyznany przez GOPS w latach 2012-2013

2012			2013		
Liczba osób	Liczba przyznanych świadczeń z FA	Wartość przyznanych świadczeń z FA	Liczba osób	Liczba przyznanych świadczeń z FA	Wartość przyznanych świadczeń z FA
50	596	212.700 zł	50	650	234.493 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie.

Liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie w 2013 roku znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2012 roku GOPS przyznał 596 świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla 50 osób na łączną kwotę 212.700 zł, a w roku 2013 wypłacił 650 tego typu świadczeń dla 50 osób na sumę 234.493 zł.

Na terenie gminy Klembów zamieszkuje 28 dłużników alimentacyjnych w stosunku, do których wykonywane są następujące działania:

- skierowanie wniosków do Starosty Wołomińskiego o odebranie prawa jazdy - w 10 przypadkach,
- przekazanie komornikom sądowym informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji – w 32 przypadkach,
- wnioski do Prokuratury Rejonowej o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 kodeksu karnego - w 10 przypadkach,
- wpisanie dłużników do rejestru długu w systemie BIG Info Monitor – 11 przypadków,
- egzekucja zaległych alimentów, którymi zajmują się komornicy skarbowi – sporządzono 80 tytułów wykonawczych i wysłano do naczelników skarbowych.

Placówki całodobowej opieki

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie właściwe dla Gminy Klembów znajduje się w Wołominie. Jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej na poziomie powiatu. Realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej takie jak:

- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz udzielanie pomocy wychowankom rodzin zastępczych kontynuujących naukę,
- organizowanie usług i ich zapewnienie w określonym standardzie w Domach Pomocy Społecznej o zasięgu ponadgminnym,
- prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W 2010 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie nie skierował żadnej osoby do Domu Pomocy Społecznej, w 2011 roku skierował 3 osoby, w 2012 roku trzy osoby, a w 2013 roku ani jednej osoby.

W roku 2013 w domach pomocy społecznej przebywało 10 osób z terenu gminy Klembów.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do Domu Pomocy Społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do Domu Pomocy Społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się: domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski, pogotowia opiekuńcze, domy dziecka, ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży, ogniska wychowawcze, placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci, wioski dziecięce, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do wszystkich szkół z terenu gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz uzyskać informacje o działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badań przedłożono siedem ankiet: cztery ze Szkół Podstawowych w: Kruszu, Woli Rasztowskiej, Starym Kraszewie i Dobczynie, dwie z Zespołów Szkół w Ostrówku i Klembowie oraz jedną z Zespołu Szkół Specjalnych w Ostrówku, gdzie zapewniona jest opieka nie tylko dzieciom z gminy, ale również z powiatu i województwa. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Poniższa tabela i wykres zawierają informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym problemów społecznych.

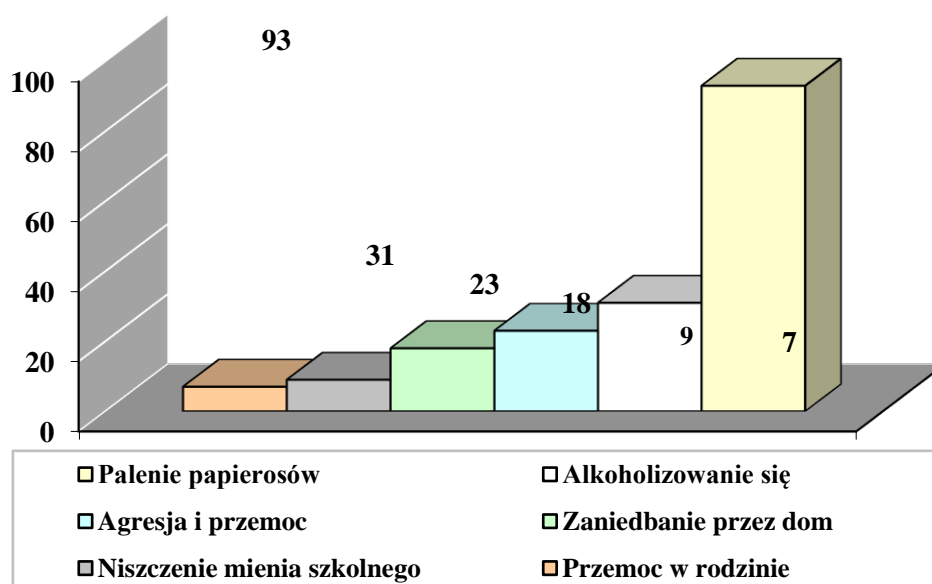
Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		Występuje (liczba szkół)	Liczba ujawnionych przypadków	Nie występuje
1	Alkoholizowanie się	4	31	3
2	Narkotyzowanie się	1	1	6
3	Palenie papierosów	5	93	2
4	Ucieczki z domu	0	0	7
5	Kradzieże	1	1	6
6	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3	23	4
7	Autoagresja	2	2	5
8	Przestępczość ujawniona	1	3	6
9	Niszczenie mienia szkolnego	3	9	4

10	Udział w grupach negatywnych	1	1	6
11	Opieka kuratora sądowego	4	4	3
12	Przemoc w rodzinie	3	7	4
13	Zaniedbanie przez dom	5	18	2
14	Wykorzystywanie seksualne	1	1	6

Badania własne GOPS w Klembowie.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy

Badania własne GOPS w Klembowie.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczyli sięganie po środki uzależniające (szczególnie po alkohol i papierosy), stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, zaniedbanie przez dom, niszczenie mienia szkolnego.

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie szkoły na terenie gminy, które przystąpiły do wypełnienia ankiety prowadzą dożywianie uczniów, przy czym potrzeby w tym zakresie są większe niż realizacja.

Cztery placówki posiadają dostęp do sali gimnastycznej i wszystkie siedem do Internetu. W żadnej nie funkcjonują klasy integracyjne. Zatrudnionych jest dwóch pedagogów prowadzących zajęcia w

Zespole Szkół w Ostrówku i Klembowie oraz dwóch psychologów w Zespole Szkół Specjalnych w Ostrówku i Zespole Szkół w Klembowie. Kilku nauczycieli posiada uprawnienia w zakresie logopedii m.in. w Zespole Szkół Specjalnych w Ostrówku, Zespole Szkół w Ostrówku oraz w Szkole Podstawowej w Kruszu i w miarę potrzeb wspomagają dzieci potrzebujące pomocy w tym zakresie.

Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe np. różnorodne tematycznie koła zainteresowań m.in. taneczne, teatralne, szachowe, sportowe, matematyczne, przyrodnicze, plastyczne, instrumentalne, biblijne, polonistyczne, artystyczne, techniczne. Na prowadzenie tych zajęć w większości pozyskiwane są fundusze ze środków unijnych. Dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi prowadzone są zajęcia: wyrównawcze (5 szkół), socjoterapeutyczne (3 szkoły), logopedyczne (5 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (5 szkół), terapię psychologiczną (2 szkoły) i zajęcia psycho-edukacyjne (1 szkoła).

Problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali przede wszystkim na trudną sytuację materialno-bytową rodzin i ich ubożenie powodowane głównie bezrobociem co obniża status finansowy rodziny oraz powoduje dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do niewydolności wychowawczej, zaniedbania dzieci, uzależnienie rodziców szczególnie od alkoholu, niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie, a także brak pozytywnych wzorców i zachowań. Problemami uczniów są także trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych w kontekście wspólnych działań, oraz brak ofert wsparcia dla nich w zakresie zagospodarowania wolnego czasu.

Działania profilaktyczne i naprawcze

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić na terenie szkół, badani wskazywali na potrzebę zatrudnienia w każdej szkole pedagoga szkolnego lub psychologa, zapewnienie środków finansowych na kontynuowanie programów profilaktycznych w zakresie uzależnień i przemocy, przeciwdziałanie inicjacji alkoholowej, podniesienie poziomu samoakceptacji uczniów, organizowanie warsztatów rozwijających umiejętności wychowawcze rodziców i poprawiające ich kondycję psychiczną, a także objęcie większej liczby dzieci opieką w czasie wolnym. Ponadto badani uznali, że należałoby zdiagnozować potrzeby i sytuację rodzinną dzieci. Podkreślili konieczność budowania ścisłej współpracy z rodzicami i zacieśnienia współpracy z kuratorami rodzinnymi.

Badania konieczne do podjęcia

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przede wszystkim zintensyfikować wywiady środowiskowe w celu lepszego rozpoznania sytuacji rodzin uczniów oraz przeprowadzić ankiety na temat ich oczekiwań dotyczących form wsparcia, zdiagnozowania aktualnych problemów, zagrożeń i potrzeb (m.in. w zakresie wsparcia specjalistycznego, spędzania czasu wolnego i kształcenia) w środowisku domowym i szkolnym. Należałoby przeprowadzić także badania dotyczące dostępności różnego rodzaju używek, oraz badania pod kątem ilości czasu spędzanego przy komputerze. W ostatnich latach obserwuje się również obniżenie wieku dzieci, które korzystają z Internetu. Wraz ze wzrostem dostępu do nowoczesnych technologii, zwiększa się skala zagrożeń internetowych, mających zły wpływ na prawidłowy rozwój i funkcjonowanie dziecka.

Bezpieczeństwo w gminie

Według części ankietowanych na terenie gminy są miejsca wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc respondenci zaliczyli: przystanki autobusowe (przy sklepach), dworce kolejowe, dzikie kąpieliska przy Rządzy, rejony przylegające do zaplecza niektórych sklepów, gdzie spotyka się młodzież spożywającą alkohol, brak wyznaczonych miejsc do przejścia dla pieszych przy niektórych szkołach, oraz brak oświetlenia ulicznego na drogach wewnętrznych.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na konieczność psychicznego podbudowania dzieci i młodzieży i zapewnienia pomocy terapeutycznej w sytuacjach kryzysowych, a także zwiększenia dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez tworzenie świetlic środowiskowych. Ponadto wskazywali na potrzebę prowadzenia profilaktyki uzależnień i udzielania wsparcia rodzinom patologicznym, w tym dotkniętych problemami uzależnień.

Możliwości szkół w zakresie poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy zwracali uwagę m.in. na współpracę z różnymi placówkami wspomagającymi pracę szkoły na rzecz dzieci i młodzieży, prowadzenie w szkołach psychoedukacji dotyczącej radzenia sobie z trudnymi emocjami, podjęcie działań przeciwko wykluczeniu społecznemu dzieci niepełnosprawnych, przeprowadzanie programów profilaktycznych, zatrudnieniu w szkołach pedagoga i psychologa, organizowania zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (wyjazdy na basen,

wycieczki itp.) oraz udostępniania bazy szkolnej i szkolnych obiektów sportowych w godzinach popołudniowych na organizowanie zajęć, kursów i treningów. Wskazywali również na to, iż szkoła może pozyskiwać różne fundusze na zajęcia np. sportowe, oraz być pierwszym punktem kontaktowym w przypadku zgłoszenia przemocy w rodzinie.

2.4.1 Sytuacja dziecka i rodziny w opinii Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego.

Informacji o sytuacji dziecka w środowisku lokalnym dostarcza również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tłuszczu i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Wołominie.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ma za zadanie:

- pomagać rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek w diagnozowaniu, a także rozwijaniu umiejętności uczniów,
- wspomagać wszechstronnie w rozwój dzieci i młodzieży, wspomagać w efektywności uczenia się, nabywaniu i rozwijaniu umiejętności oraz rozwiązywaniu konfliktów i problemów,
- pomagać uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej.

Poradnia z założenia jest ogólnodostępną placówką usługową, a korzystanie z jej usług jest dobrowolne i nieodpłatne. Swoje cele poradnia realizuje poprzez działalność: profilaktyczną, terapeutyczną, diagnostyczną, doradczą, interwencyjną, psycho-edukacyjną i informacyjną także w ramach konsultacji indywidualnych. Tak szeroki zakres świadczonych usług gwarantuje uzyskanie efektywnej pomocy.

W roku szkolnym 2012/2013 pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tłuszczu udzielali różnorodnej pomocy dzieciom i młodzieży z terenu gminy Klembów. W sumie skorzystało 326 osób. Najczęstszymi przyczynami zgłoszeń były porady bez badań (94 osoby), porady po badaniach przesiewowych (68 osób), specyficzne problemy w uczeniu się (33 osoby), objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce oświatowej (27 osób), terapia logopedyczna (24 osoby), terapia psychologiczna (11 osób). Prowadzone były również inne zgłoszenia pomocy indywidualnej np. upośledzenia umysłowe.

Zależnie od konkretnej sytuacji, dziecku udzielana była pomoc bezpośrednia: indywidualne rozmowy terapeutyczne, badania psychologiczne i pedagogiczne, bądź pośrednia w postaci wydania stosownej opinii lub orzeczenia i wskazanie kierunku pracy w szkole i domu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

W III Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Wołominie w 2011 roku znajdowało się 31 spraw dotyczących mieszkańców Gminy Klembów dorosłych i dzieci, w 2012 roku - 42 sprawy, a w 2013 roku 37 spraw. W przypadku osób dorosłych dane statystyczne obejmują osoby uzależnione od alkoholu i zobowiązane sędownie do leczenia odwykowego.

W przypadku dzieci dane obejmują dzieci, których rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską oraz nieletnich zdemoralizowanych lub dokonujących czynów karalnych, co przedstawia poniższa tabela:

	Dorośli	Dzieci	Razem
2011	10	21	31
2012	10	32	42
2013	4	33	37

Dane Sądu Rejonowego w Wołominie

Według danych II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Wołominie wykonującego orzeczenia w sprawach karnych w latach 2011-2013 prowadzonych było 234 spraw dotyczących osób z terenu Gminy Klembów objętych postępowaniem i oddziaływaniem kuratorów. W stosunku do 81 osób wykonywane były dozory kuratorskie w sprawach karnych w związku z orzeczeniem o warunkowym zawieszeniu wykonywania kary pozbawienia wolności oraz z postanowieniem o warunkowym i przedterminowym zwolnieniu z odbycia reszty kary.

Tabela przedstawiająca liczbę osób z terenu Gminy Klembów objętych postępowaniem i oddziaływaniem kuratorów II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującego orzeczenia w sprawach karnych:

Rodzaj wykonywanych środków	2011	2012	2013	Razem
Dozory	23	31	27	81
Kary ograniczenia wolności/prace społecznie-użyteczne	38	44	56	138
Kontrola obowiązków probacyjnych	10	3	2	15
Razem	71	78	85	<u>234</u>

Dane Sądu Rejonowego w Wołominie.

Ponadto dozory wykonywane były w stosunku do 138 mieszkańców gminy Klembów, wobec których orzeczona została kara ograniczenia wolności poprzez wykonywanie nieodpłatnych prac społecznie-użytecznych. Kontrola obowiązków probacyjnych polegająca na tym, aby osoba mająca wyrok w zawieszeniu powstrzymywała się od picia alkoholu, była wykonywana w stosunku do 15 osób z terenu gminy Klembów.

2.4.2. Wsparcie Rodziny i System Pieczy Zastępczej

W dniu 28 czerwca 2011 roku Sejm przyjął ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która reguluje zagadnienia związane z pomocą dziecku i rodzinie dysfunkcyjnej. Rodziny z terenu Gminy Klembów przeżywające trudności w wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych od października 2012 roku mogą korzystać ze wsparcia w postaci **asystenta rodziny**.

Praca asystenta rodziny polega na pracy z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Elastyczny, nienormowany czas pracy asystenta dostosowany jest do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Pomoc realizowana poprzez działania asystenta rodziny ma za zadanie wesprzeć rodzinę w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci, ułatwić rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach

zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczęcią zastępczą, rolą asystenta są działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Głównym zadaniem asystenta rodziny jest wszechstronna pomoc w przywróceniu normalnego funkcjonowania rodziny w społeczeństwie oraz działania w zakresie odbudowy więzi rodzinnych,

Zadaniami asystenta rodziny są w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywanie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym (spokrewnionym i zawodowym) oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny,
- sporządzanie planu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grupami roboczymi.

System pieczy zastępczej

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i właściwego wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka. Pieczę zastępczą ma na celu przygotowanie dziecka do:

- godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
- pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,

- nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno- rekreacyjnych.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym:

1. Traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
2. Zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
3. Zapewnia kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
4. Zapewnia rozwój uzdolnień i zainteresowań,
5. Zaspokaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne,
6. Zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
7. Umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowił inaczej.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują między innymi z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, ośrodkiem adopcyjnym, sądem. Ograniczenie władzy rodzicielskiej (najczęściej występujące) poprzez umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej skutkuje przeniesieniem na opiekunów zastępczych wszelkich atrybutów bieżącej pieczy (codziennej opieki i troski) nad dzieckiem, natomiast reprezentowanie ustawowe, czyli podejmowanie względem dziecka wszystkich istotnych decyzji życiowych nadal jest w „rękach” rodziców naturalnych. Podejmując się roli rodzica zastępczego trzeba o tym koniecznie pamiętać. Rodzice zastępczy w zastępstwie rodziców biologicznych sprawują bieżącą opiekę nad dzieckiem. Ta forma opieki podlega także na kontroli ze strony sądu i powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

1. Dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
2. Nie są i nie były (nigdy) pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
3. Wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek mają;
4. Nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;

5. Są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co powinno być potwierdzone zaświadczeniami o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionymi przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
6. Przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. Zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - wypoczynku i organizacji czasu wolnego.
8. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka nie może być powierzone osobom, które były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.
9. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Dodatkowo przy doborze rodziny zastępczej dla dziecka uwzględnia się:

- osoby spokrewnione lub spowinowacane z dzieckiem, jeżeli dają gwarancję poprawy sytuacji dziecka,
- przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- odpowiednią różnicę wieku między kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej a dzieckiem,
- poziom rozwoju i sprawności dziecka, wymagania w zakresie pomocy profilaktyczno-wychowawczej lub resocjalizacyjnej oraz możliwości zaspokajania potrzeb dziecka
- zasadę nierozłączania rodzeństwa,
- w miarę możliwości opinię wyrażoną przez dziecko.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie:

- orzeczenia sądu opiekuńczego,
- na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, na podstawie umowy cywilno-prawnej, zawartej między rodziną zastępczą a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny.

Na terenie gminy Klembów jest 17 rodzin zastępczych. Pełnią one funkcję pieczy zastępczej

dla 23 dzieci. Rodzina zastępcza otrzymuje świadczenie pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania dziecka.

2.4.3. Program rządowy „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”

W 2013 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, w ramach, którego dożywianiem objęci zostali uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjalnych, podstawowych i dzieci młodsze nie objęte obowiązkiem szkolnym. Działaniami w zakresie programu objęte zostały także osoby starsze, niepełnosprawne i chore.

W Gminie Klembów program realizowany jest od 2006 roku. W ramach programu prowadzono między innymi dożywianie dzieci w szkołach. W 2013 roku posiłki otrzymało 189 uczniów. Koszt udzielonej pomocy w formie gorących posiłków to 71 634,40 zł, z tego z dotacji celowej budżetu państwa 33 497 zł, ze środków własnych wydano na ten cel 38137,40 zł. Z tej formy pomocy skorzystało 108 rodzin.

W 2013r. na zasiłki celowe na zakup żywności wydano 30 520 zł, z tego z dotacji celowej wydano 13 503 zł, ze środków budżetu gminy 17 017 zł. Z tej formy pomocy skorzystało 74 osoby. Średni koszt świadczenia wyniósł 215,16 zł.

Ogółem w 2013 roku na realizację programu przeznaczono 102 154,40 zł, z tego ze środków budżetu gminy kwotę 55 154,40 zł, natomiast z dotacji celowej wydatkowano kwotę 47 000,00 zł.

2.4.4. Program Polityki Prorodzinnej w Powiecie Wołomińskim i Gminie Klembów

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.) wśród wielu zadań realizowanych przez powiat wymienia również politykę prorodziną. Powiat Wołomiński, wychodząc naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności, opracował Program Polityki Prorodzinnej, rozumianej jako stwarzanie odpowiednich warunków rodzinom mieszkającym na terenie powiatu, a także podejmowanie różnorodnych działań mających na celu ich wszechstronne wsparcie.

To właśnie rodzina jest najcenniejszym dobrem dla każdego człowieka, to ona najlepiej przygotowuje do funkcjonowania w społeczeństwie, kształtuje tożsamość i co najważniejsze daje życie, które pozwala na zachowanie ciągłości naszego istnienia. Rodzina jest fundamentem życia społecznego, szczególnym i przyjaznym środowiskiem, w którym kształtują się pozytywne

wartości, przekazywane są tradycje oraz buduje się pojęcie jedności i dbałości o wspólne dobro. Prawidłowo funkcjonująca rodzina, otoczona wsparciem w sytuacjach trudnych, daje gwarancję wychowania przyszłych pokoleń, które w sposób aktywny będą miały wpływ na przyszły rozwój społeczno – gospodarczy kraju.

W Polsce mamy obecnie do czynienia z kryzysem rodziny i związanym z tym niskim przyrostem naturalnym. Wpływ na to mają różnorodne czynniki. Obok trudnej sytuacji ekonomicznej, która determinuje często niechęć do zakładania rodziny i posiadania dzieci oraz niewystarczających działań w zakresie wsparcia rodziny w Polsce, należy również wymienić uwarunkowania społeczne i socjologiczne. Rodzina przestaje być postrzegana jako środowisko umożliwiające realizację własnych potrzeb i ambicji, dające poczucie bliskości, zaufania i wsparcia. Zakładanie rodziny i posiadanie dzieci utożsamiane jest z szeregiem niekończących się obowiązków, będących w sprzeczności z możliwością samorealizacji, osiąganiem sukcesów i poczuciem satysfakcji jednostki.

Głównym celem programu polityki prorodzinnej jest tworzenie warunków do dbania o dobro, trwałość i wszechstronny rozwój rodziny, a także promowanie modelu rodziny z dziećmi i kształtowanie pozytywnego jej wizerunku. Na jego realizację składają się cele szczegółowe i szereg prorodzinnych działań, pozwalających na osiągnięcie założonego celu.

CEL 1. Wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa i rodziny jako podstawy rozwoju społeczeństwa realizowany poprzez następujące działania:

- 1) Przeprowadzenie kampanii społecznej promującej rodzinę/macierzyństwo.
- 2) Przeprowadzanie kampanii społecznej promującej rodziny wielodzietne.
- 3) Wspieranie poradnictwa i szkoleń dla rodzin chcących założyć rodzinę.
- 4) Opracowanie diagnozy sytuacji rodziny w Powiecie Wołomińskim.
- 5) Wspieranie rozwoju organizacji społecznych stawiających sobie za cel dobro rodziny.
- 6) Upowszechnianie informacji o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę.
- 7) Przeprowadzanie programów edukacyjnych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pokazujących wartość rodziny i dziecka.

CEL 2. Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju rodziny, które odbywa się poprzez:

- 1) Powołanie Powiatowej Rady ds. Rodziny w celu inicjowania i koordynacji współpracy lokalnych podmiotów działających na rzecz rodzin.
- 2) Wspieranie prorodzinnych inicjatyw samorządów gminnych.
- 3) Wprowadzenie Powiatowej Karty Rodziny.
- 4) Uwzględnienie sytuacji rodzin w zadaniach realizowanych przez instytucje powiatowe.
- 5) Organizowanie konkursów na najciekawsze inicjatywy lokalne dotyczące szeroko pojętych spraw związanych z rodziną.
- 6) Promowanie prorodzinnych działań przedsiębiorców poprzez przeprowadzanie konkursu „Firma przyjazna rodzinie”.
- 7) Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego z rodziną.

W ramach zadania wprowadzony został program Powiatowej Karty Rodziny TAKrodzina.pl, do którego przystąpiła Gmina Klembów - Uchwałą Nr XXXVII.260.2013 Rady Gminy Klembów z dnia 25 lipca 2013 roku w sprawie przystąpienia do programu Powiatowej Karty Rodziny TAKrodzina.pl. Zgodnie z podjętą uchwałą jednostką odpowiedzialną za realizację programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie.

Wprowadzono następujące rodzaje Powiatowej Karty Rodziny:

- a) dla rodzin wychowujących troje dzieci - Powiatowa Karta Rodziny 3+;
- b) dla rodzin wychowujących czworo dzieci - Powiatowa Karta Rodziny 4+;
- c) dla rodzin wychowujących pięcioro i więcej dzieci - Powiatowa Karta Rodziny 5+;

Powiatowa Karta Rodziny uprawnia do korzystania z różnorodnych udogodnień i zniżek w odpłatności za usługi oferowane przez podmioty wspierające rodziny wielodzietne, w tym podmioty prowadzące działalność gospodarczą, które przystąpiły do programu Powiatowej Karty Rodziny. Od 24 października 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku wnioski o wydanie Kart złożyło 20 rodzin. Kartę łącznie otrzymało 106 osób. Na 20 rodzin składa się 13 rodzin z 3 dzieci (3+) – wydano 65 Kart, 6 rodzin z 4 dzieci (4+) – wydano 34 Karty i 1 rodzina z 5 dzieci (5+) – wydano 7 Kart.

Wsparcie Rodziny Wielodzietnej w 2013 roku polegało na: zwracaniu członkom rodzin wielodzietnych, wychowującym, co najmniej czworo dzieci (4+), części kosztów zakupu imiennego okresowego (tj. miesięcznego, 30-dniowego lub dłuższego) biletu autobusowego lub kolejowego na dojazd do pracy lub szkoły oferowanego w zakresie przewozu osób w zakresie publicznego

transportu zbiorowego przez podmioty świadczące usługi na terenie Powiatu Wołomińskiego w ramach linii komunikacyjnych, których przynajmniej część przebiega przez teren Powiatu Wołomińskiego w wysokości do 50 % ceny zakupu biletu. Z tych uprawnień skorzystały 4 rodziny – pięcioro dzieci dojeżdżających do szkoły ponadgimnazjalnej i jedno dziecko dojeżdżające na studia.

W sumie zwróciliśmy 359.11 zł, w tym: ze środków budżetu Gminy Klembów: 215,47 zł, ze środków Powiatu Wołomińskiego: 143,64 zł.

W funkcjonowaniu „Powiatowej Karty Rodziny TAKrodzina.pl” należy zauważyć, że podjęte przez Gminę Klembów i Powiat Wołomiński działania, przyczyniają się do kształtowania pozytywnego klimatu wobec rodziny wielodzietnej, zwiększenia dostępności do dóbr kultury i sportu, promowania rodziny jako wartości, a także zwiększenia szans rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. Karta jest wyrazem uznania dla rodziców za pracę, jaką wykonują wychowując dzieci.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności pracy dorywczej. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotną, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich

dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

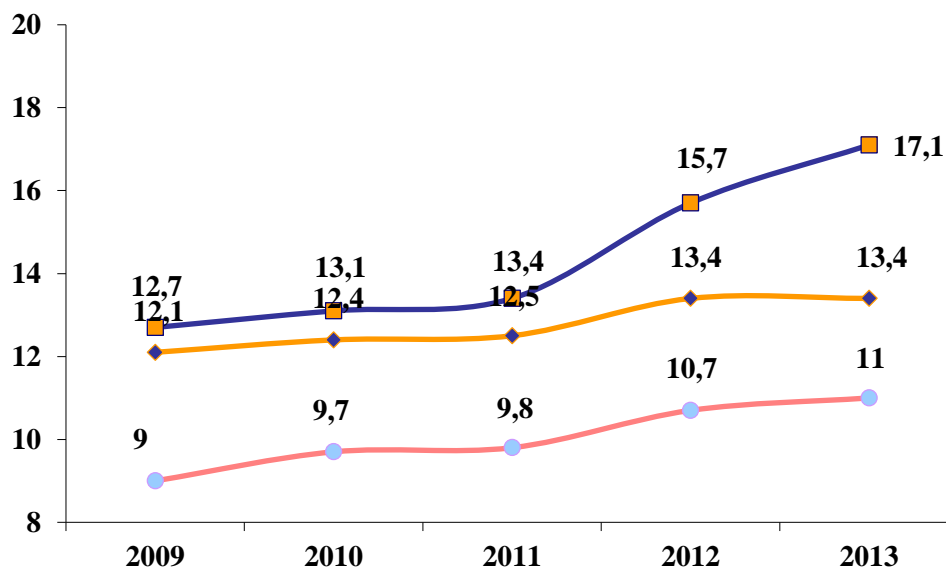
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Poniższy wykres i tabela przedstawiają stopę bezrobocia w powiecie wołomińskim, województwie mazowieckim i kraju w latach 2009-2013.

Stopa bezrobocia w powiecie wołomińskim, województwie mazowieckim i kraju w latach 2009-2013

—■— powiat wołomiński —●— województwo mazowieckie —◆— Polska

	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat wołomiński	12,7	13,1	13,4	15,7	17,1
woj. mazowieckie	9,0	9,7	9,8	10,7	11,0
Polska	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Stopa bezrobocia to wyrażony w procentach stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo (suma osób pracujących i poszukujących pracy). Należy jednak pamiętać, że stopa bezrobocia nie oddaje dokładnie rozmiarów bezrobocia. Istnieje, bowiem grupa ludzi, którzy nie rejestrują się w urzędzie pracy i szukają zatrudnienia na własną rękę. Dużo jest również osób, które rejestrują się jako bezrobotne, otrzymują zasiłek i wykonują pracę na czarno. Stopa bezrobocia wpływa przede wszystkim na stan gospodarki i hamuje jej rozwój. Prowadzi to do wzrostu poziomu inflacji, czyli spadku wartości pieniądza. Należy, więc wyjaśnić, że stopa bezrobocia łączy się nierozdzielnie ze wzrostem gospodarczym. Wzrost gospodarczy jest w pewien sposób uzależniony od poziomu bezrobocia, a z kolei poziom bezrobocia zależy także od sytuacji gospodarczej kraju i przedsiębiorców zatrudniających pracowników.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2009-2013 powiat wołomiński charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. Należy jednak podkreślić, iż od 2009 roku stopa bezrobocia w powiecie ulegała znacznemu podwyższaniu się z roku na rok. Generalnie mamy do czynienia ze zwiększaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu, na dzień 31 grudnia 2013 roku w gminie Klembów pozostawało zarejestrowanych

575 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą byli mężczyźni, którzy stanowili 64,3 % ogółu bezrobotnych w gminie (370 osób). Dla porównania na koniec 2012 r. zarejestrowanych było 523 bezrobotnych – 334 mężczyzn oraz 189 kobiet, natomiast na koniec 2011 roku zarejestrowanych było 464 osób – 279 mężczyzn i 185 kobiet.

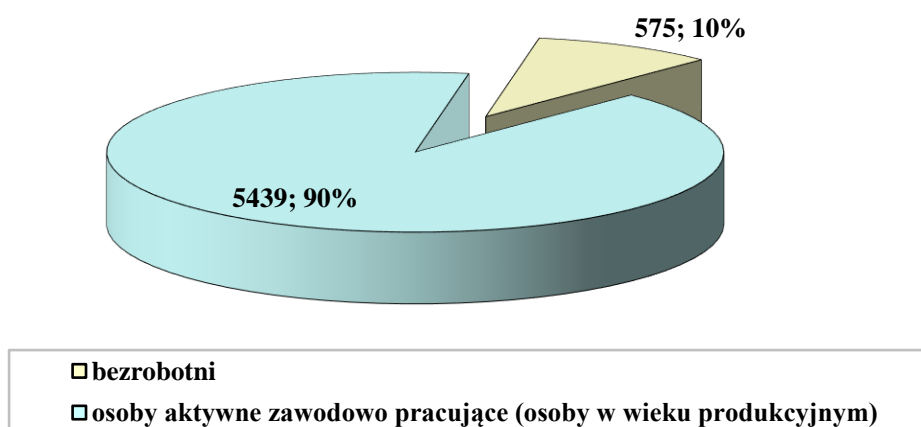
Tabela przedstawiająca liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
Liczba bezrobotnych Ogółem	464	523	575
Mężczyźni	279	334	370
Kobiety	185	189	205

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu

Jak wynika z powyższej tabeli liczba bezrobotnych zarejestrowanych systematycznie rosła w latach 2011-2013. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

**Bezrobotni w stosunku do osób w wieku produkcyjnym z gminy Klembów
na koniec 2013 roku.**

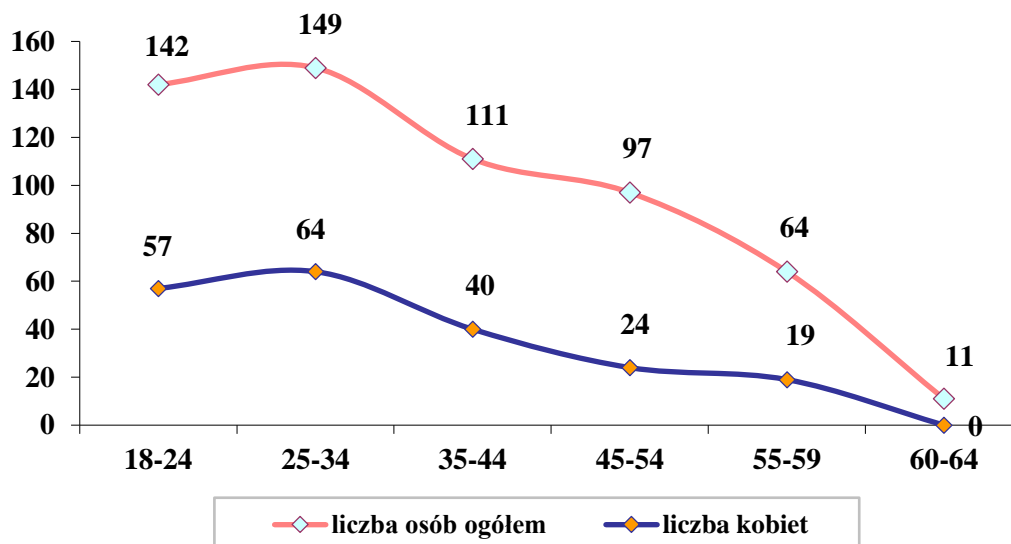

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu.

Spośród 6.014 osób z terenu gminy Klembów będących w wieku produkcyjnym z końcem 2013 roku 10 % pozostawało bez zatrudnienia.

Dla scharakteryzowania zjawiska bezrobocia w gminie niezwykle ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Bezrobotni z terenu gminy według wieku na dzień 31.12.2013 r.

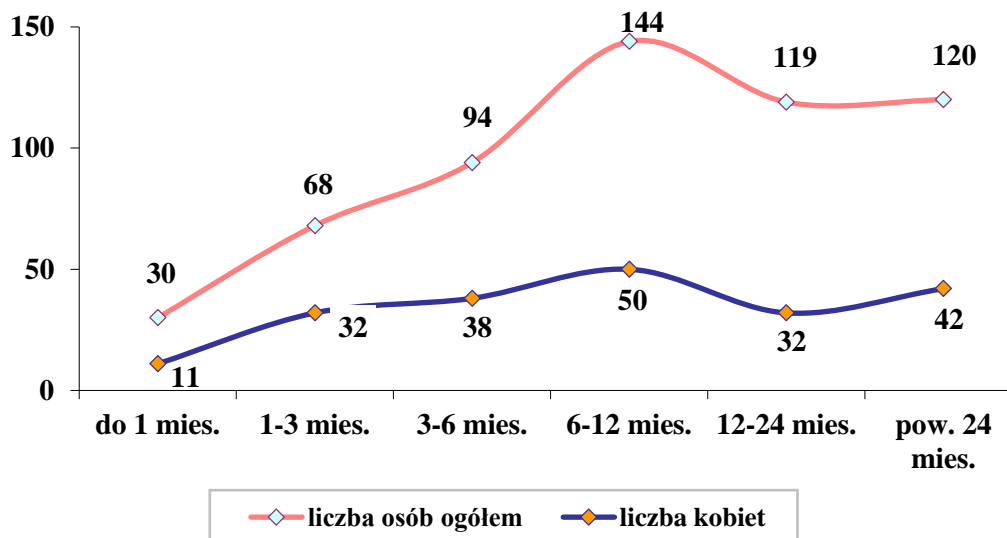

Wiek	Liczba kobiet	Liczba osób ogółem
18-24	57	142
25-34	64	149
35-44	40	111
45-54	24	97
55-59	19	64
60-64	0	11

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu

W 2013 roku w grupie bezrobotnych najwięcej było osób, które przekroczyły 25 rok życia. Niepokoiła znaczna grupa ludzi młodych w wieku 18-24 często nieposiadająca wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Największy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowano w przedziałach wiekowych 25-34 lata i 18-24 lata.

Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy na dzień 31.12.2013 r.

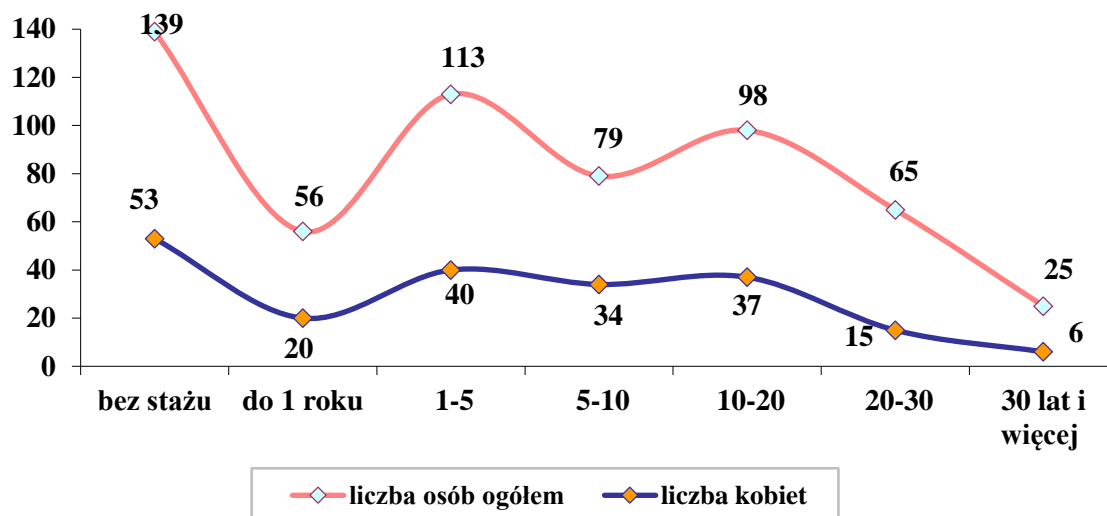

Czas pozostawania bez pracy	Liczba kobiet	Liczba osób ogółem
do 1 mies.	11	30
1-3 mies.	32	68
3-6 mies.	38	94
6-12 mies.	50	144
12-24 mies.	32	119
pow. 24 mies.	42	120

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Bezrobotni pozostający bez pracy od 6 do 12 miesięcy, którzy w 2013 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna.

Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy na dzień 31.12.2013 r.

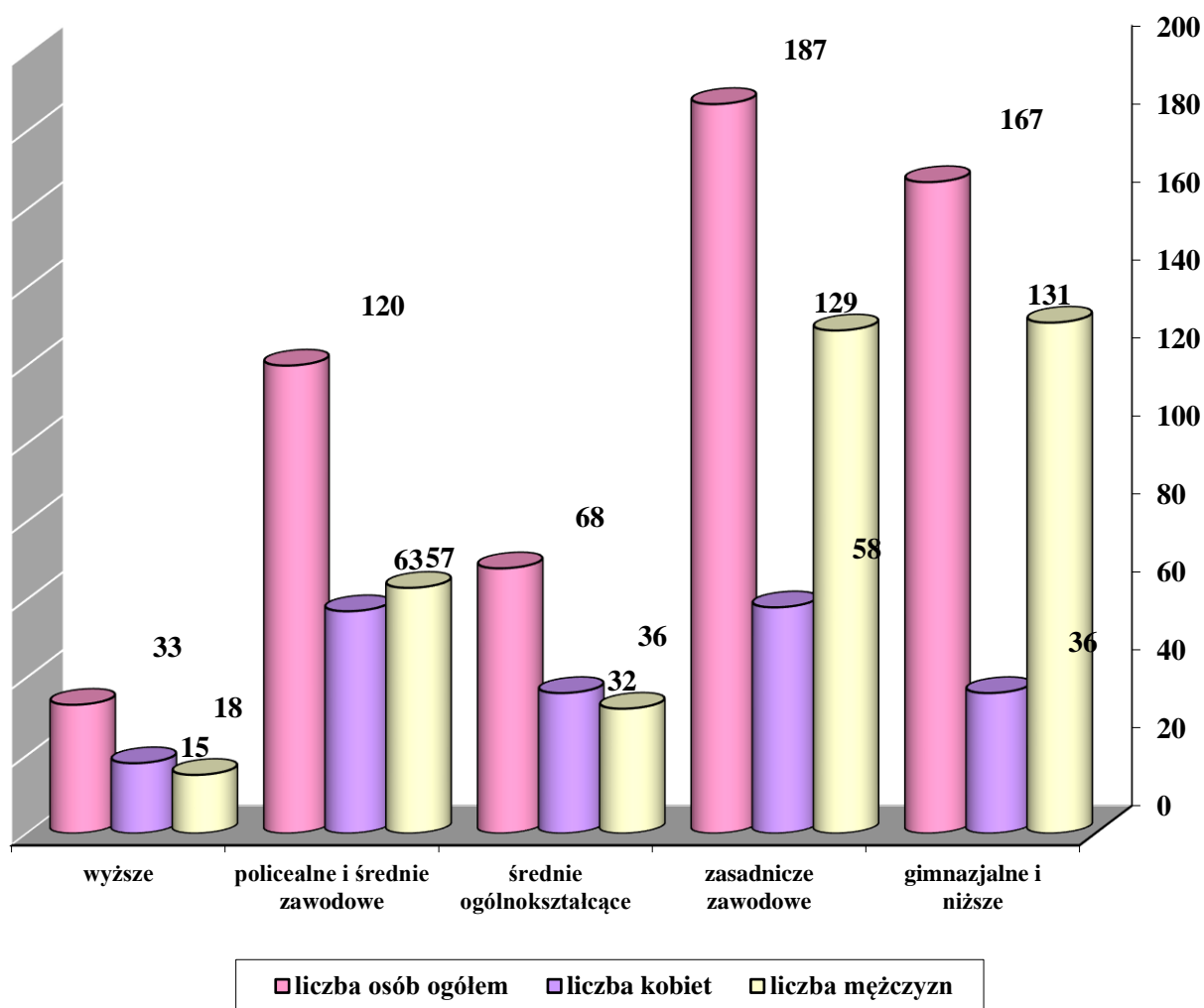

Czas pozostawania bez pracy	Liczba kobiet	Liczba osób ogółem
do 1 roku	20	56
1-5	40	113
5-10	34	79
10-20	37	98
20-30	15	65
30 lat i więcej	6	25
bez stażu	53	139

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. W 2013 roku najliczniejsze grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez stażu pracy oraz ze stażem od roku do 5 lat. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy, zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, by mieli możliwość podjęcia pierwszej pracy, oraz osoby z kilkuletnim stażem pracy, by mogły zwiększać swoje doświadczenie zawodowe.

Bezrobotni z terenu gminy według wykształcenia na dzień 31.12.2013 r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, Filia w Tłuszczu.

W 2013 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych bezrobotnych w rejestrach figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu dosięgał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcenie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstinencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorców picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Spośród 262 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie w 2013 roku, 50 rodzin liczących 168 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek świadczył pomoc dla 5-ciu osób w jednej rodzinie, co jednak nie może być tożsame ze stwierdzeniem że tylko jedna rodzina ma problemy z narkotykami.

Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie przez Radę Gminy programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Do głównych jego zadań na rok 2008 zaliczono:

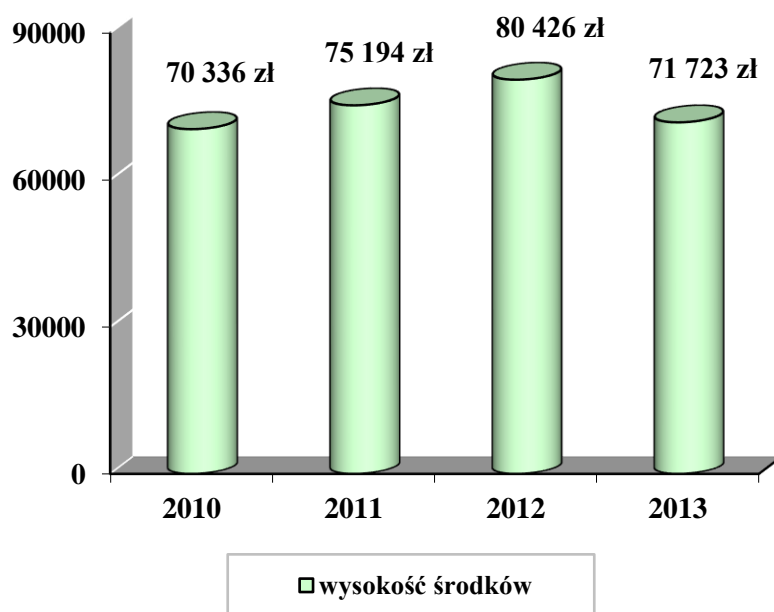
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży: edukacja publiczna społeczności lokalnej, działalność informacyjna oraz współpraca z lokalnymi mediami,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Klembowie w ramach

przysługujących jej uprawnień działania. W 2013 roku Komisja rozpatrzyła 17 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych. W analizowanym roku członkowie Komisji skontrolowali również 2 punkty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych.

Poniższy wykres przedstawia wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Klembów w latach 2010-2013.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2010-2013

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Klembowie.

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień (wydatki) w gminie Klembów w latach 2010-2013 ulegała stałemu zwiększeniu, osiągając najwyższy poziom w 2012 roku, przy czym w 2013 znacznie zmalała (zmiana realizatora zadania – świetlice opiekuńczo- wychowawcze). W 2010 roku wyniosła 70.336 zł, w roku następnym – 75.194 zł, w 2012 roku 80.425 zł, a rok później zmalała do poziomu 71.723 zł.

Corocznie przez Radę Gminy Klembów są uchwalane programy przeciwdziałania narkomanii.

Główne cele programów to:

- opóźnienie inicjacji narkotykowej
- promocja zdrowego stylu życia
- zmniejszanie ryzyka wystąpienia problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zadania programu to w szczególności:

1. Wprowadzanie i realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach, co powoduje podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z narkomanią i możliwościami zapobiegania zjawisku
2. Organizowanie form alternatywnego spędzania czasu
3. Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom – objęcie szczególną opieką psychologiczną i prawną małoletnich członków rodzin, w których występuje problem narkomanii
4. Wspieranie podmiotów realizujących zadania opiekuńczo-wychowawcze

Wydatki na zadania przyjęte w programie pochodzą w całości z wpływów za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

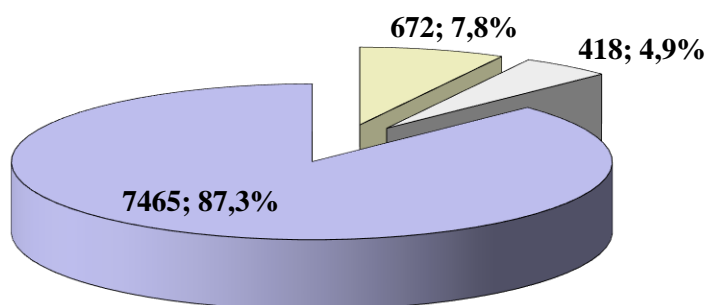
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę są Narodowe Spisy Powszechne. W analizie sytuacji tej grupy ludności Gminy Klembów wykorzystano dane z opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku. Dane dotyczące niepełnosprawności z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 roku zawierają informacje na poziomie powiatu. Ponadto autorzy w/w dokumentu podkreślają, iż zgromadzone dane mogą być niedoszacowane, gdyż pytania dotyczące niepełnosprawności miały charakter dobrowolny.

Poniższy wykres prezentuje udział osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Klembów w ogólnej liczbie mieszkańców w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

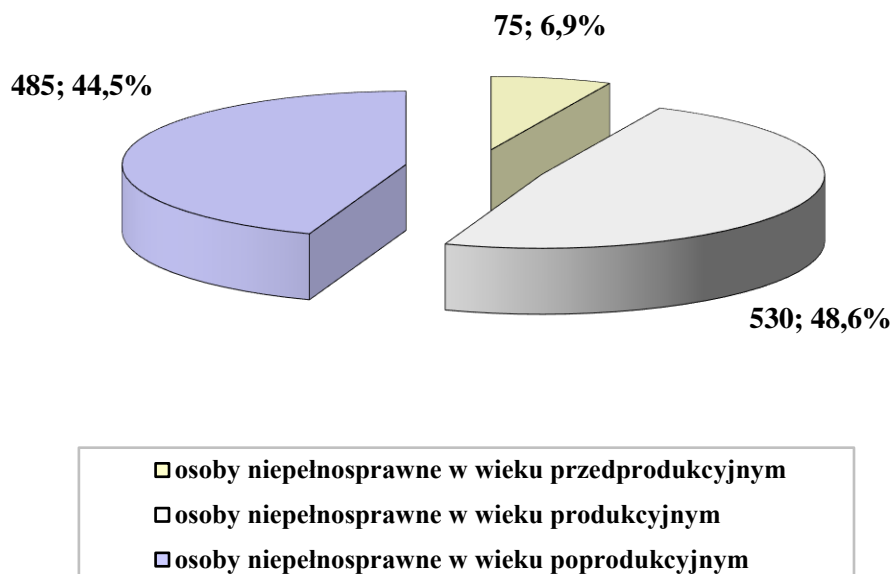
□ osoby niepełnosprawne prawnie □ osoby niepełnosprawne biologicznie □ pozostali mieszkańcy gminy

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku w gminie Klembów zamieszkiwało 1.090 osób niepełnosprawnych (w tym 516 mężczyzn i 574 kobiet), co stanowiło 12,7% ogółu mieszkańców gminy.

Niepełnosprawni są silnie zróżnicowaną grupą, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2013 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Klembów skorzystało 100 rodzin liczących 234 osoby, zaś z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 60 rodzin liczących 142 osoby. Dla części tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, większość zaś pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Poniższe wykresy przedstawiają podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Klembów według ekonomicznych grup wieku oraz strukturę ich wykształcenia w 2002 roku.

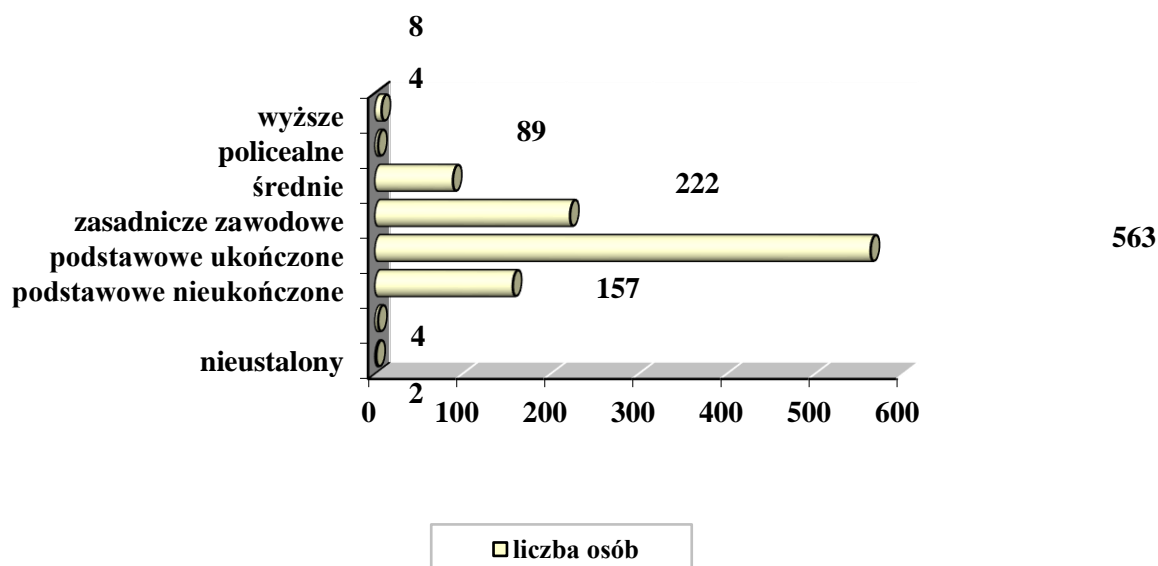
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku blisko połowa osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (530 osób), co było zjawiskiem niepokojącym. Niewiele mniej liczną grupę reprezentowały osoby w wieku poprodukcyjnym (485 osób). Najmniejszą grupę stanowiły dzieci i młodzież.

Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

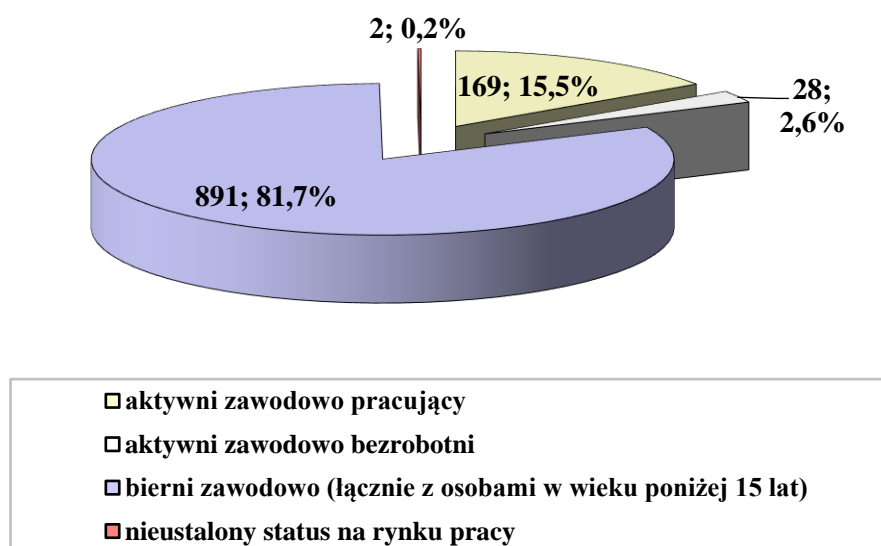
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 563 osoby.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich schorzeniach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni, – co pokazuje powyższy wykres – są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Poniższy wykres przedstawia podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Klembów według aktywności ekonomicznej w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 891 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 169 osób pracujących i 28 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadały 2 osoby.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa.

Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Do instytucji świadczących opiekę i wsparcie niepełnosprawnym mieszkańcom gminy Klembów należą: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie, Zespół Szkół im. Marii Grzegorzewskiej w Ostrówku oraz Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Ostrówku. Z instytucji i placówek mieszczących się w powiecie wołomińskim, z których oferty korzystają niepełnosprawni mieszkańcy gminy wymienić należy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie oraz Domy Dziennego Pobytu w Wołominie, Radzyminie i Tłuszczu.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Klembów.

Teren gminy Klembów podlega Komisariatowi Policji w Tłuszczu, który obsługuje także miasto i gminę Tłuszcz; w sumie obszar liczący 243 km².

W latach 2012 i 2013 w Komisariat Policji w Tłuszczu prowadził dochodzenia, przedstawiając zarzuty podejrzanym mieszkańcom gminy Klembów z niżej wymienionych kategorii przestępstw

Kategoria przestępstwa	2012	2013
Kradzież	7	5
Kradzież z włamaniem	0	4
Znęcanie się	5	3
Uszkodzenie ciała	2	0
Bójka i pobicie	0	1
Groźby karalne	4	5
Uszkodzenie mienia	2	3
Oszustwo	0	2
Inne	12	21
RAZEM:	32	44

Dane Komisariatu Policji w Tłuszczu.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęstszymi zarzutami przedstawianymi osobom podejrzanym z terenu Gminy Klembów w 2013 roku były: kradzieże (5 osób), groźby karalne (5 osób) i kradzież z włamaniem (4 osoby). Przywołane rodzaje przestępstw są szczególnie uciążliwe społecznie. Jednakże na ogólny stan zagrożenia przestępczością znacząco wpływają również inne zdarzenia: znęcanie się nad rodziną, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego czy przestępstwa drogowe polegające na prowadzeniu pojazdu lub kierowaniu rowerem w stanie nietrzeźwości.

Należy zaznaczyć, że do najbardziej zagrożonych przestępczością miejscowości na terenie gminy Klembów w 2013 należały: Ostrówek, Klembów, Dobczyn, Pasek i Sitki.

2.9. KWESTIA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc i przestępczość stały się prawie nieodłącznym elementem naszej rzeczywistości. Skala zjawiska przemocy w rodzinie i tempo, w jakim ono rośnie, każą problem przemocy uznać za kwestię społeczną. Przemoc w rodzinie to powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Cechy charakterystyczne przemocy:

- **intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem człowieka, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby,

- **nierówność sił** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, osoba doznająca przemocy jest słabsza, a sprawca silniejszy,
- **naruszenie praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa osoby doznającej przemocy (prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku),
- **powodowanie cierpienia i bólu** – sprawca naraża zdrowie osoby doznającej przemocy na poważne szkody, również zagrażające jej życiu, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ma mniejszą zdolność do samoobrony

W przemocy w rodzinie najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy:

- ❖ prawnej – przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat,
- ❖ moralnej – pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania,
- ❖ psychologicznej – spojrzenie na przemoc w rodzinie zwraca uwagę na cierpienie i bezradność osób słabszych, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i osobą doznającą przemocy. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu w wyzwalaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła.
- ❖ społecznej – z tej perspektywy widać czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych. Przykładem tego jest rozwój ruchu feministycznego w USA i w innych krajach, które z pomagania bitym kobietom uczynił potężne narzędzie walki także o inne prawa kobiet.

Rodzaje i formy przemocy:

- **fizyczna** – popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, spoliczkowanie, uszkodzenia ciała⁹ zasinienia, zadrapania, krwawienia, oparzenia),
- **psychiczna** – izolacja, wyzwiska, ośmieszanie, groźby, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, krytykowanie, poniżanie, demoralizacja, ciągłe niepokoienie,

- **seksualna** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez drugą osobę praktyk i zachowań seksualnych,
- **ekonomiczna** – uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny,
- **zaniedbanie** – niezaspokajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych przez opiekuna prawnego dziecka, tj. odrzucanie emocjonalne dziecka, brak zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, a także stanem zdrowia, czy higieną.

2.9.1 Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Klembów

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. (znowelizowanej w sierpniu 2010 r.) gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, w skład, którego wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Posterunku Policji, Oświaty, Ochrony zdrowia, Kuratorskiej Służby Sądowej, Organizacji pozarządowych.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań powyższych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, budowanie lokalnego systemu jakości opieki i wsparcia dla rodziny i dziecka, zsynchronizowanie i wypracowanie standardów współpracy różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przemocy.

Zadania Zespołu realizowane są przede wszystkim przez:

- inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- współdziałanie z jednostkami oraz innymi podmiotami przy opracowaniu i wdrażaniu procedur i standardów z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- wdrażanie rozwiązań systemowych w zakresie przeciwdziałania przemocy – do realizacji przez jednostki, instytucje zajmujące się problemem przemocy domowej na terenie gminy,

- monitoring, superwizje procesów wdrażania przez jednostki, instytucje zajmujące się problemem przemocy domowej procedur wypracowania przez Zespół,
- edukację społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- realizację zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na lata 2012-2014 oraz przedstawienie wniosków, opinii i rekomendacji Wójtowi Gminy Klembów,
- realizowanie działań promocyjno-informacyjnych wśród mieszkańców na temat problemów przemocy,
- poprawę skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywności podejmowania działań,
- inicjowanie badań, diagnoz środowiskowych, opracowanie ekspertyz, zbieranie i analiza danych, które dotyczą prac Zespołu i stanowią dla niego źródło informacji,
- pomoc osobom, rodzinom, grupom i środowiskom dysfunkcyjnym.

Gmina Klembów przyjęła i realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2014, co reguluje Uchwała Nr XVI/11/2011 Rady Gminy Klembów z dnia 29 grudnia 2011 roku. Realizatorem w/w programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie przy współpracy innych instytucji i podmiotów zaangażowanych w pracę w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównymi celami Programu są:

Cel I Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy;

Cel II Zmniejszenie negatywnych następstw dla osób doznających przemocy i świadków występowania przemocy w rodzinie.

Cel III Zapobieganie stosowania przemocy w rodzinie.

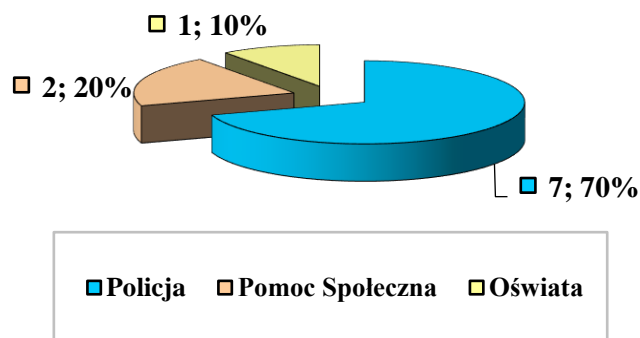
Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do zadań grupy roboczej należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i może nie wymagać zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji

rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” lub poprzez wypełnienie kwestionariusza osobowego.

**Liczba „Niebieskich Kart A” które wpłynęły do Przewodniczącego Zespołu
Interdyscyplinarnego w 2013 roku - ogółem 10**

Dane GOPS w Klembowie

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Klembów działa od września 2012 roku.. Od początku działalności Zespołu wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty” wobec 16 osób. W 2013 roku do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 10 „Niebieskich Kart – A”, w tym 7 z Policji, 2 z pomocy społecznej i 1 z oświaty. We wszystkich przypadkach osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie były kobiety w wieku 19-67, zaś osobami stosującymi przemoc mężczyźni, z których 8 z przedziału wiekowego 18-67 i 2 – powyżej 67 lat.

Członkowie Zespołu spotykają się nie rzadziej, niż co 3 miesiące. W 2013 roku było 5 spotkań wszystkich członków zespołu i 32 spotkania Grup Roboczych, powołanych do rozpatrywania i udzielania pomocy konkretnym rodzinom. Jak wynika z ustaleń grup roboczych większość problemów stosowania agresji wynika z uzależnień i problemów alkoholowych. Pozostałe pojedyncze przypadki to trudna sytuacja materialna, problemy zdrowotne natury psychicznej i sprawy majątkowe.

Skala zjawiska przemocy, która w pełni zaczyna dopiero docierać do szerokiej społeczności, wymaga szerszego podejścia do tematu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uwzględnienia tej kwestii w polityce społecznej. Na problem przemocy należy spojrzeć z szerokiej perspektywy zarówno pod kątem zdiagnozowania zjawiska przemocy jak i prowadzonych działań w tym zakresie.

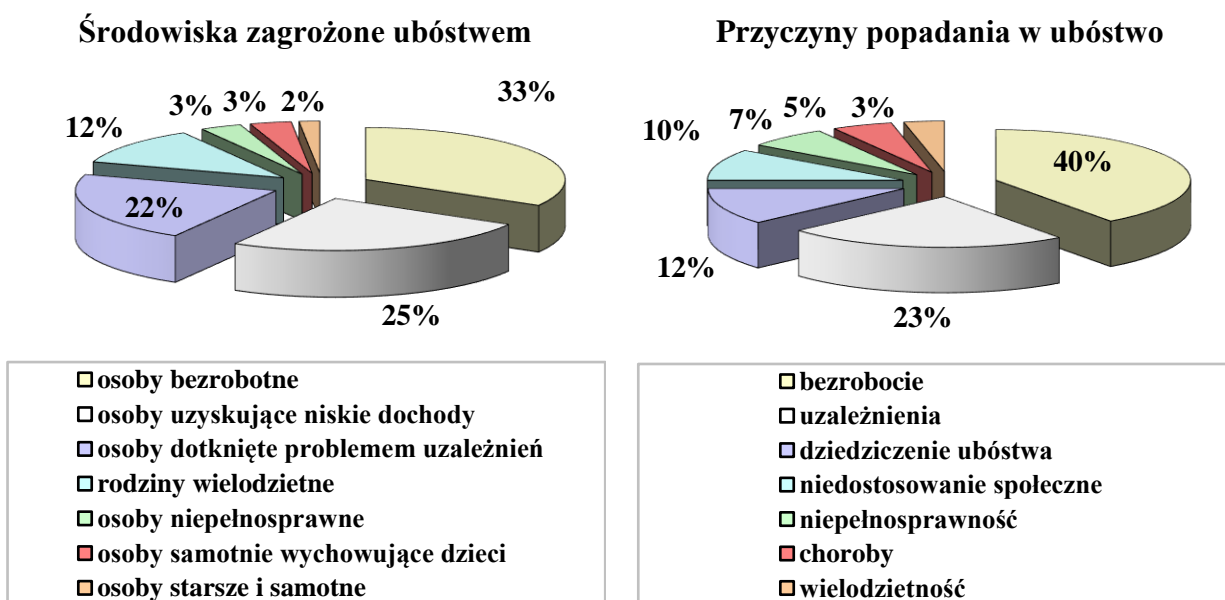
Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, prowadzi także do wielu tragedii życiowych, w szczególności, gdy doznają jej dzieci. Potrzebują one zwykle pomocy

psychologicznej, prawnej, materialnej i opiekuńczej. Nie może być tak, że osoby doświadczające przemocy czują się bezradne, a sprawcy przemocy pozostają bezkarni. Prace Zespołu biorąc pod uwagę tak szeroką reprezentację wielu organizacji, dają nadzieję, że problem ten zostanie zminimalizowany, a osoby doznające przemocy otrzymają profesjonalną pomoc.

2.10. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: szkoły, organizacje pozarządowe, radni, sołtysi, pracownicy socjalni i mieszkańcy gminy. W sumie w badaniu uczestniczyło 60 respondentów.

W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

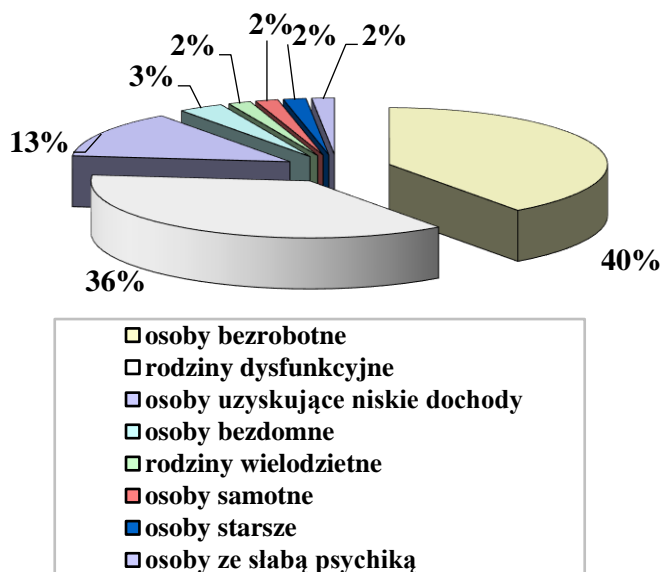
Badania własne GOPS Klembów.

Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób bezrobotnych (33%), osób uzyskujących niskie dochody (25%) i osób dotkniętych problemem uzależnień (22%). Jako

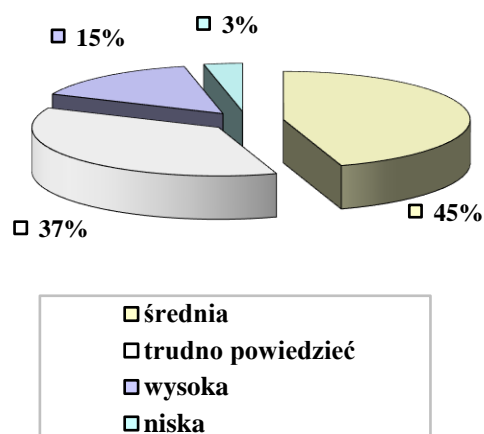
najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (40%) i uzależnienia (23%), dziedziczenie ubóstwa (12%) i niedostosowanie społeczne (10%).

Odpowiadając na kolejne pytania respondenci identyfikowali środowiska zagrożone uzależnieniami, określali skalę tego zjawiska oraz oceniali ofertę pomocy osobom uzależnionym.

Środowiska zagrożone uzależnieniami

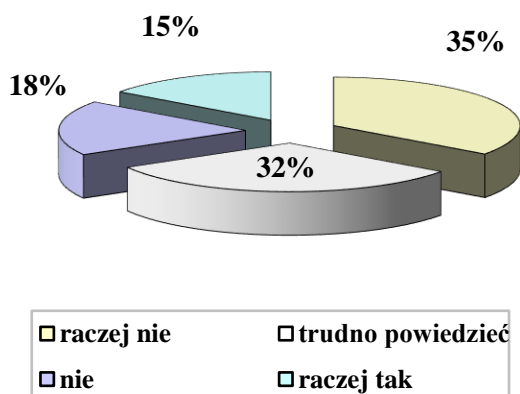
Skala problemu uzależnień

Badania własne GOPS Klembów.

Wśród środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (39%), rodziny dysfunkcyjne (37%) oraz osoby uzyskujące niskie dochody (13%). Określając skalę występowania tego problemu blisko połowa badanych (45%) oceniła ją jako średnią, 15% jako wysoką, a 3% jako niską. Jednocześnie 37% respondentów nie miało zdania.

Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

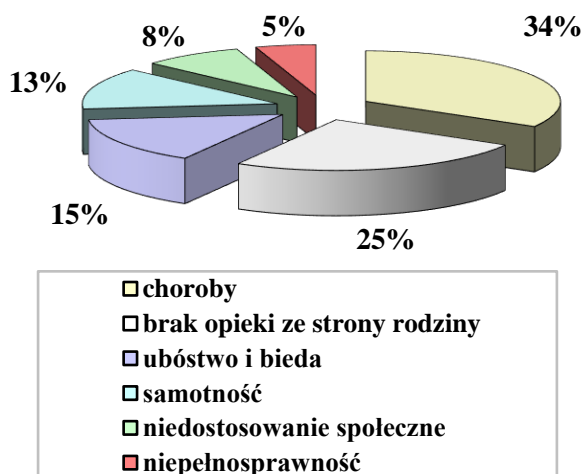

Badania własne GOPS Klembów

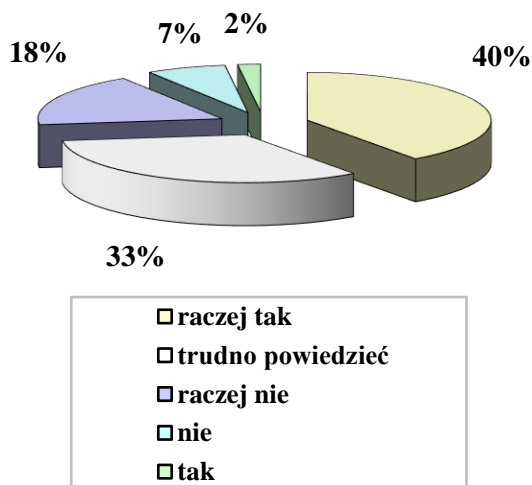
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, łącznie 53% ankietowanych stwierdziło, że jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Odmiennego zdania było 15% badanych, a 32% nie miało zdania.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące sytuacji osób starszych w środowisku lokalnym. Pozwoliły one na identyfikację najważniejszych problemów dotyczących tę grupę osób oraz ocenę pomocy świadczonej osobom w wieku poprodukcyjnym. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Problemy społeczne dotyczące osoby starsze

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

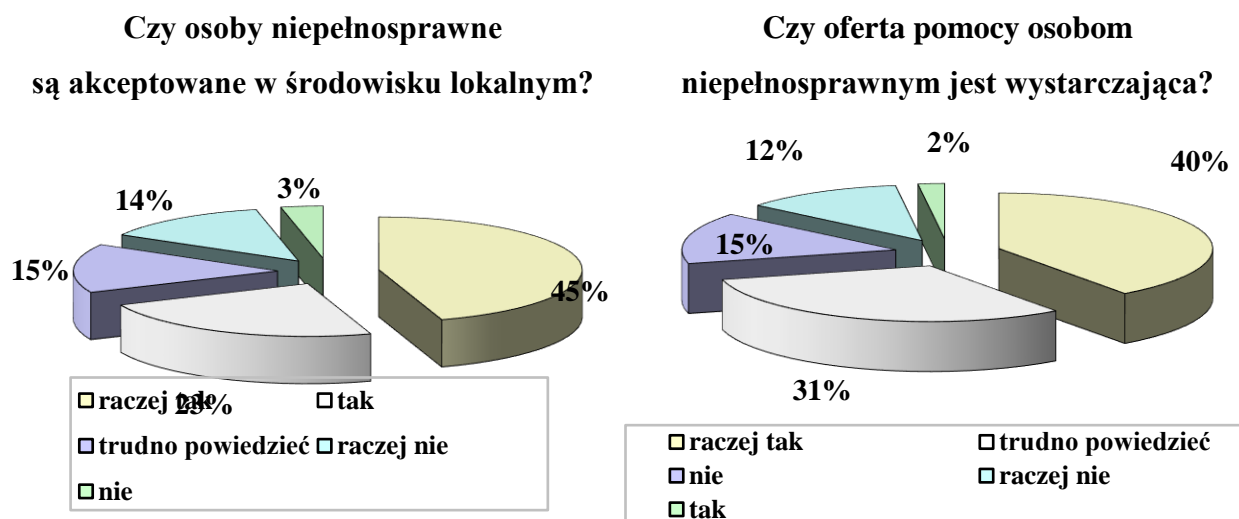

Badania własne GOPS Klembów

W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali choroby (34%) i brak opieki ze strony rodziny (25%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, 33% respondentów nie miało zdania. Wśród tych, którzy zajęli stanowisko, dominowały zdania

pozytywne – łącznie 42 % badanych stwierdziło, że oferta pomocy osobom starszym jest raczej wystarczająca lub wystarczająca, a w sumie 25% wyraziło negatywną opinię.

W ankiecie pytano także o stosunek do osób niepełnosprawnych oraz próbowano wysondować, jak postrzegana jest w społeczności lokalnej oferta pomocy dla tej grupy osób. Odpowiedzi na te pytania prezentują poniższe wykresy.

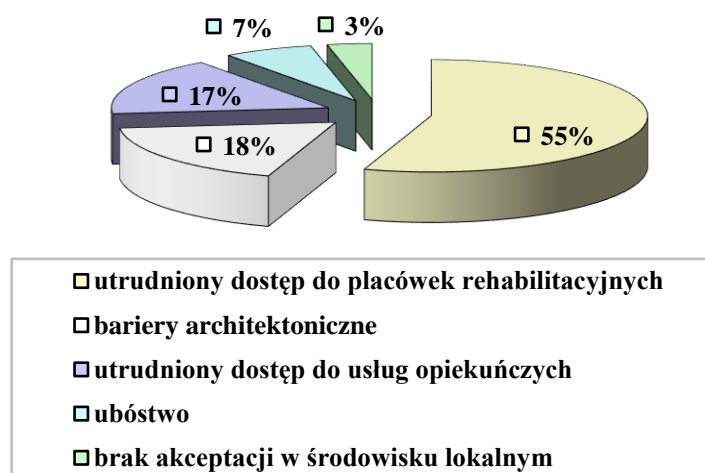

Badania własne GOPS Klembów.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych, zdecydowana większość badanych (łącznie 69%) wypowiedziała się pozytywnie. Jednocześnie 16% respondentów wyraziło odmienną opinię, a 15% nie zajęło stanowiska. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy osobom niepełnosprawnym, to 40% ankietowanych stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca, a kolejne 15% uznało ją za niewystarczającą. W sumie tylko 2% było odmiennego zdania. Jednocześnie 31% badanych nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Wnikając w kwestię niepełnosprawności, poproszono ankietowanych o wskazanie problemów dotyczących osoby niepełnosprawnej. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Problemy społeczne dotykające osoby niepełnosprawne

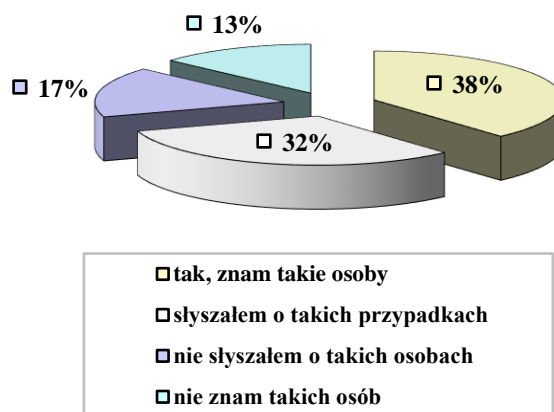

Badania własne GOPS Klembów

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (55%) i bariery architektoniczne (18%).

W ankiecie znalazło się również pytanie odnoszące się do osób chorych psychicznie zamieszkujących na terenie gminy.

Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

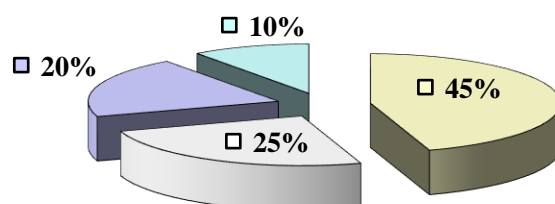

Badania własne GOPS Klembów

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie było obce zdecydowanej większości respondentów – łącznie 70% ankietowanych stwierdziło, iż zna takie osoby lub też o nich słyszało. Jednocześnie w sumie 30% badanych wyraziło odmienną opinię.

Osobne zagadnienie w ankiecie stanowiła przemoc w rodzinie. Ankietowani wypowiadali się na temat znajomości rodzin dotkniętych tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres:

Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

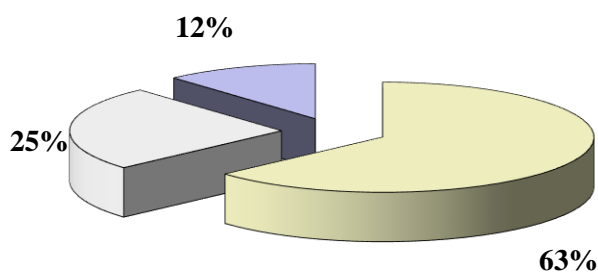
- ☐ słyszałem o takich przypadkach
- ☐ znam takie przypadki
- ☐ nie znam takich przypadków
- ☐ słyszałem o takich przypadkach

Badania własne GOPS Klembów

Podając problem przemocy domowej, zdecydowana większość badanych (łącznie 70%) stwierdziła, iż słyszała o występowaniu tego problemu bądź zna takie przypadki, co należy uznać za zjawisko niezwykle niepokojące. Odmiennej zdania było 30% respondentów.

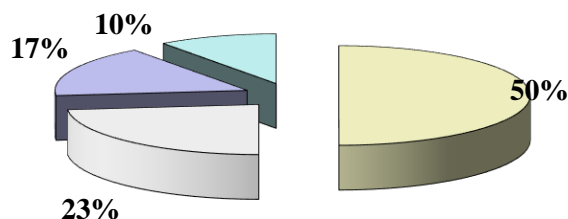
W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie oraz źródła swojej wiedzy na ten temat. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

- ☐ raczej tak
- ☐ tak
- ☐ raczej nie

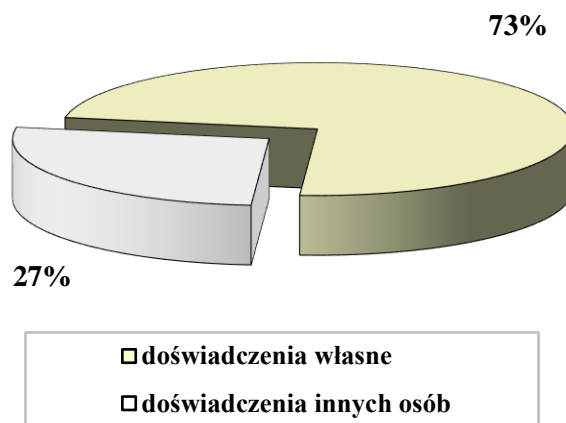
Przyczyny braku bezpieczeństwa

- ☐ ograniczona liczba patroli policyjnych
- ☐ słabe oświetlenie
- ☐ włamania i kradzieże
- ☐ napady

Badania własne GOPS Klembów

Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa

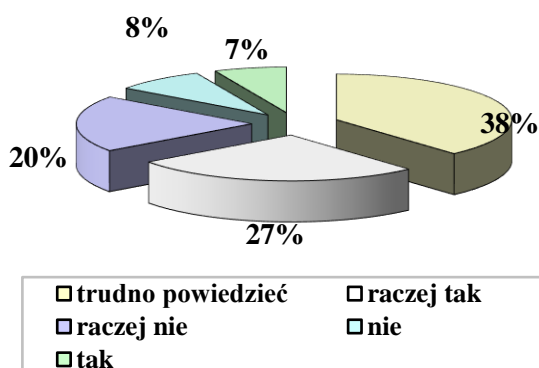

Badania własne GOPS Klembów

Jeśli chodzi o poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy, to tylko 12% respondentów nie czuje się w pełni bezpiecznie. Jako główne przyczyny braku bezpieczeństwa wymienili oni ograniczoną liczbę patroli policyjnych (50%), słabe oświetlenie miejsc publicznych, włamania i kradzieże (po 19%), oraz napady (4%). Głównym źródłem wiedzy badanych na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były doświadczenia własne (73%).

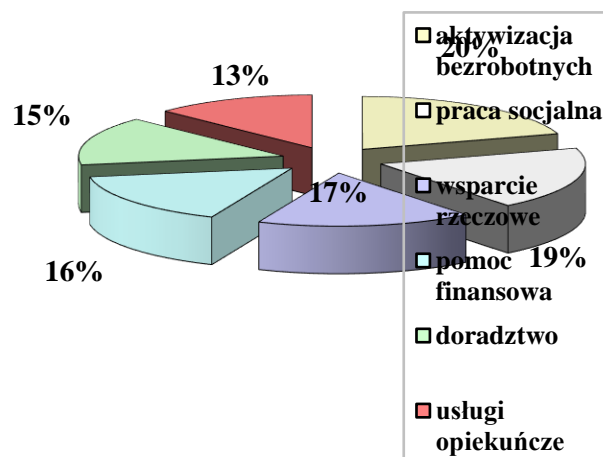
Kolejne pytania w ankiecie odnosiły się do działalności miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej. Respondenci oceniali ofertę udzielanej pomocy, wskazywali formy wsparcia, jakie powinien świadczyć GOPS oraz wypowiadali się na temat pracy pracowników socjalnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy:

Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

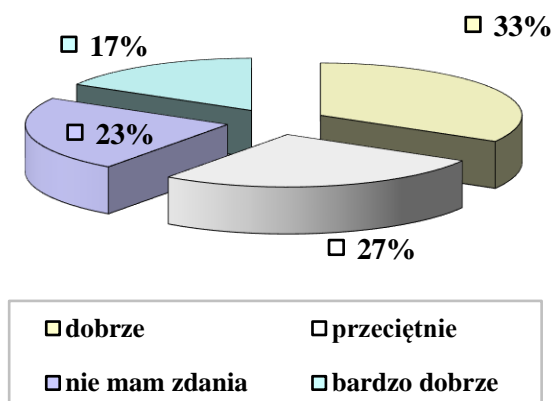

Badania własne GOPS Klembów.

Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

Ocena pracy pracowników socjalnych

Badania własne GOPS Klembów

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, 34% ankietowanych stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było 28% respondentów, a 38% badanych nie sprecyzowało swojego stanowiska. Co do form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, ankietowani najczęściej wskazywali na aktywizację zawodową bezrobotnych (20%), pracę socjalną (19%), wsparcie rzeczowe (17%) oraz pomoc finansową (16%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, połowa badanych (łącznie 50%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze, a 27% – przeciętnie. Jednocześnie 23% respondentów nie miało zdania.

2.11. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej i zgodnie z zasadą partycypacji stosowaną przy tworzeniu niniejszego dokumentu uwzględnia uwagi różnych środowisk lokalnych.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **sily** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- zbyt wysoka skala bezrobocia na terenie gminy,
- występowanie bezrobocia długotrwałego, szczególnie wśród mężczyzn,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- powiązanie programów skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych z programami skierowanymi na rozwój zasobów ludzkich, rozwój przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności geograficznej i zawodowej,
- współpraca między władzami gminy a organizacjami pozarządowymi

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- wzrost bezrobocia długotrwałego,
- wzrost zjawiska dziedziczenia bezrobocia,

- występowanie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.
- maleje dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej a przedstawicielami sektora pozarządowego,
- prowadzenie przez samorząd działań w zakresie zapobiegania dysfunkcjom rodziny,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych,
- istnienie warunków do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- podejmowanie działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.
- prowadzenie działalności w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,
- wsparcie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnie pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej.
- ograniczony stopień zabezpieczania dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.
- brak placówek resocjalizacyjnych
- brak placówek dla nieletnich i samotnych matek z dziećmi,
- brak specjalistycznych analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży
- niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,

Szanse

- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej, programom i projektom EFS
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie,
- niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego oferowana dzieciom i młodzieży,
- niski poziom kultury prawnej,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,

Słabe strony

- brak dobrze przygotowanej bazy lokalowej,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy.

Zagrożenia

- niewystarczające możliwości sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry świadczącej pomoc osobom starszym,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- możliwość realizowania się osób starszych w organizacjach samopomocowych.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- brak w gminie różnorodnych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy,
- ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej,
- ograniczone działania w zakresie poprawiania sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie,
- niski poziom życia osób starszych,
- brak wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- szkolenie dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,

Zagrożenia

- wzrost liczby osób samotnych,
- zjawisko migracji ludzi młodych na inne tereny,

- niepełne dostosowanie do osób starszych infrastruktury,
- niepełna koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niesprzyjająca pomocy osobom starszym ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- aktywnie działające organizacje pozarządowe funkcjonujące w sferze niepełnosprawności,
- współpraca instytucji rządowych i pozarządowych,
- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,

Słabe strony

- niski poziom zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- brak bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie środowiska osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym z terenu powiatu w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- likwidowanie barier architektonicznych,
- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- zmniejszająca się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- posiadanie pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań (różnorodność działań),
- brak na terenie gminy placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Szanse

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej; uczestniczenie kadry pomocy społecznej w szkoleniach,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- wystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu społecznego

Mocne strony

- bliskość aglomeracji warszawskiej i Wołomina,
- aktywność samorządu w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- dobra współpraca GOPS z gminnymi instytucjami i jednostkami samorządowymi,
- umiejętność oceny i zabezpieczenia potrzeb społecznych przez pracowników GOPS,
- stabilne zatrudnienie w GOPS, wykształcona, odpowiednio przygotowana kadra pracowników
- prężne działanie samorządu gminy na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców (instalacja gazowa i telefoniczna, prowadzenie inwestycji w zakresie kanalizacji i wodociągów, dostęp do szerokopasmowego bezprzewodowego Internetu, budowa dróg lokalnych
- przechodzenie przez gminę ważnych linii komunikacyjnych – kolejowej (Warszawa – Małkinia – Białystok) oraz samochodowej (Warszawa – Białystok),
- atrakcyjne tereny letniskowe i budowlane
- czystość ekologiczna terenów związana z brakiem dużych zakładów przemysłowych,
- duży obszar lasów,

- spory potencjał zasobów ludzkich (dużo osób z wyższym wykształceniem lub uzupełniających wykształcenie),
- dobra współpraca samorządu lokalnego z placówkami oświatowymi,
- wykształcona i zaangażowana kadra nauczycielska
- dobre zagospodarowanie terenów przyszkolnych : place zabaw, boiska i hale sportowe
- intensywny rozwój budownictwa jednorodzinnego – osiedlanie się na terenie gminy osób młodych, wykształconych
- możliwość pozyskiwania unijnych środków finansowych na rozwój infrastruktury gminy
- powstawanie i aktywność organizacji i stowarzyszeń działających na rzecz środowiska lokalnego
- zwiększanie się obywatelskiej świadomości mieszkańców gminy

Słabe strony

W zakresie pomocy społecznej

- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w powiecie w zakresie działań wynikających z ustawy o pomocy społecznej,
- brak mieszkań chronionych i socjalnych,
- starzenie się społeczeństwa,
- dziedziczenie biedy,
- brak aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia,
- niewystarczająca baza lokalowe ośrodka pomocy społecznej (brak pomieszczeń do rozmów z klientami, prowadzenia grupowej terapii psychologicznej, spotkań grup wsparcia),
- niewystarczająca ilość programów naprawczych w zakresie wychodzenia z bezrobocia, kryzysów rodzinnych itp.,
- brak zabezpieczenia w zakresie podejmowanych działań profilaktycznych (uzależnienia, przemocy w rodzinie),
- brak punktów gastronomicznych (niemożność zorganizowania dożywiania dla ludzi starszych).

W zakresie kultury i oświaty

- niewystarczająca liczba miejsc w placówkach przedszkolnych
- brak programów i możliwości właściwego wykorzystania przez dzieci i młodzież czasu wolnego,
- niewystarczająca oferta bezpłatnych zajęć w GOK,

- niewystarczająca liczba zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży,
- deficyt świetlic szkolnych
- brak świetlic opiekuńczo-wychowawczych
- brak basenu (najbliższy w odległości kilkudziesięciu kilometrów),
- brak miejsc skupiających młodzież, np. kafejek internetowych, klubów.

Inne słabe strony – gmina

- niska świadomość społeczeństwa w zakresie ekologii,
- brak programu promocji gminy,
- brak komunikacji lokalnej umożliwiającej swobodne poruszanie się po terenie gminy,
- niewystarczające zabezpieczenie w zakresie zdrowia (brak lekarzy specjalistów i przychodni specjalistycznych),
- występowanie barier architektonicznych w niektórych placówkach i instytucjach samorządowych,
- ograniczone bezpieczeństwo na drogach (brak chodników przy ruchliwych drogach),
- zły stan dróg lokalnych (nieutwardzone nawierzchnie, brak chodników)
- brak ścieżek rowerowych,
- wzrost liczby ludności napływowej, traktującej nowe miejsce osiedlenia jak „sypialnię dla Warszawy”.
- brak integracji wśród mieszkańców gminy i poszczególnych miejscowości, niewystarczająca liczba liderów działających dla poprawy życia mieszkańców
- niski przyrost naturalny
- niskie środki finansowe na działania społeczne (integracyjne)
- stale zwiększająca się liczba osób faktycznie bezrobotnych
- niska opłacalność w rolnictwie skutkująca upadkiem gospodarstw
- zwiększająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej i osób uzależnionych
- brak programów i liderów w zakresie zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych

2.12. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.12.1. Instytucja Samorządowa – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Klembowie przy ul. Gen. Franciszka Żymirskiego. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Klembów. Ośrodek, działając w oparciu o właściwe ustawy koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, zdrowotnej itp. OPS udziela pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej, opiekuńczej i pracy socjalnej.

Pracą socjalną są działania, których celem jest usamodzielnianie osób i rodzin oraz pomoc w odzyskiwaniu bądź wzmacnianiu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie (np. organizowanie wsparcia środowiskowego, organizowanie porad i konsultacji specjalistycznych, poszukiwanie dodatkowych źródeł finansowania istotnych potrzeb życiowych rodzin, udzielanie informacji, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia). W Ośrodku Pomocy Społecznej w Klembowie zatrudnionych jest 4 pracowników socjalnych.

Do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności:

- praca socjalna,
- dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń,
- udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania życiowych spraw osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej – skuteczne posługiwanie się przepisami w realizacji tych zadań.
- pomoc w uzyskaniu dla osób w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskaniu pomocy,
- udzielanie pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej,

- pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych,
- współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa,
- inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin,
- współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia.

2.12.2. Organizacje pozarządowe

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy.

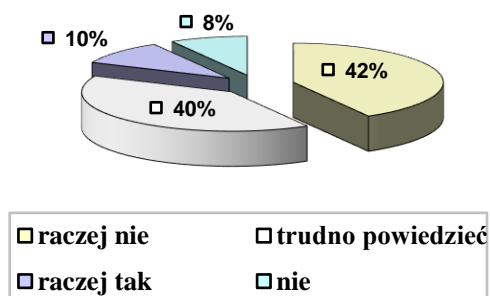
Na terenie gminy Klembów funkcjonują organizacje pozarządowe. Do działalności społecznej włączają się także jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które mieszczą się w Kruszu, Roszczepie, Klembowie, i Dobczynie, a także 3 Parafie Kościoła Rzymskokatolickiego w Klembowie, Ostrówku i Woli Rasztowskiej.

Wykaz Organizacji Pozarządowych działających na terenie Gminy Klembów:

- 1. Fundacja „Przytul Misia” w Klembowie.**
- 2. Stowarzyszenie „Twórcy Jutra” -Krusze**
- 3. Stowarzyszenie Mieszkańców Starego Kraszewa „Rządza”.**
- 4. Stowarzyszenie „Przyszłość Roszczepu”.**
- 5. Regionalne Stowarzyszenie Inicjatyw „Impuls” w Klembowie.**
- 6. Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin „Pomocna dłoń” w Ostrówku.**
- 7. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Krzywicy.**
- 8. Stowarzyszenie „Wola Rasztowska”.**
- 9. Towarzystwo Sportowe „Dębina”**

Uzupełnieniem omawianej powyżej kwestii dot. organizacji pozarządowych jest pytanie o stopień zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego, przez działające na terenie gminy organizacje pozarządowe.

Czy oferta organizacji pozarządowych zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne GOPS Klembów.

Oceniając adekwatność ofert organizacji pozarządowych w stosunku do oczekiwań ludności gminy, 50 % badanych stwierdziło, że jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca, a 10 % wyraziło odmienną opinię. Jednocześnie 40 % badanych nie miało zdania.

2.13. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Diagnoza problemów społecznych gminy Klembów sporządzona została w oparciu o szereg informacji uzyskanych od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Bardzo ważną sprawą jest wzmożenie działań służących rozwojowi aktywności obywatelskiej, w tym ruchu pozarządowego, aby można było w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania, wzmacniać działania na rzecz pozyskiwania zewnętrznych funduszy wspomagających rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Równie istotne jest podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny.

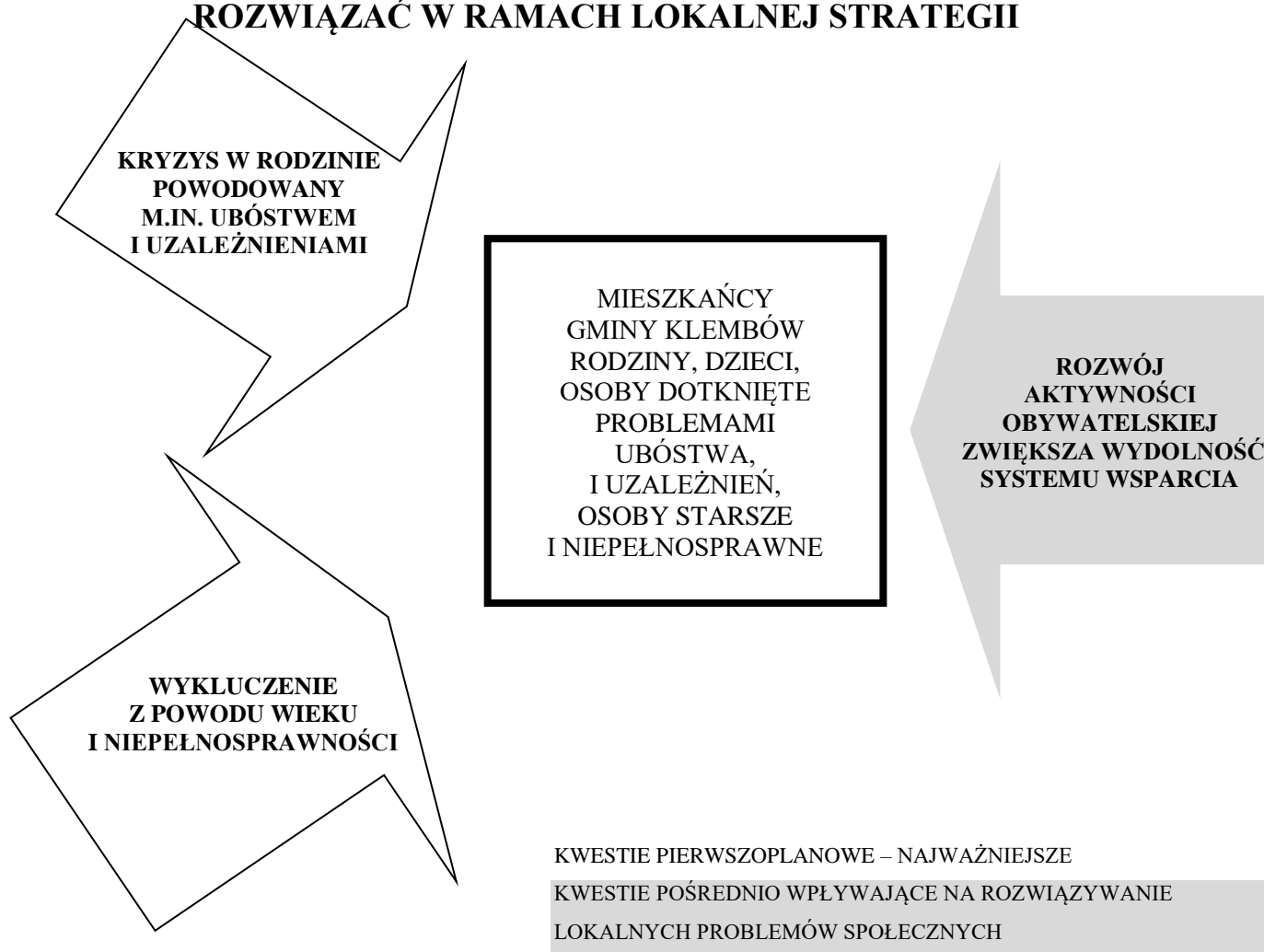
W tym zakresie należy przeciwdziałać dysfunkcjom opiekuńczo-wychowawczym, które osłabiają rodzinę, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka oraz wzmacniać rodzinę, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się kryzysom powodowanym zarówno przez czynniki zewnętrzne (np. ubóstwo), jak i wewnętrzne powodujące rozpad pożycia (np. problem alkoholowy, przemoc).

Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Wraz z wiekiem nasilają się, bowiem problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

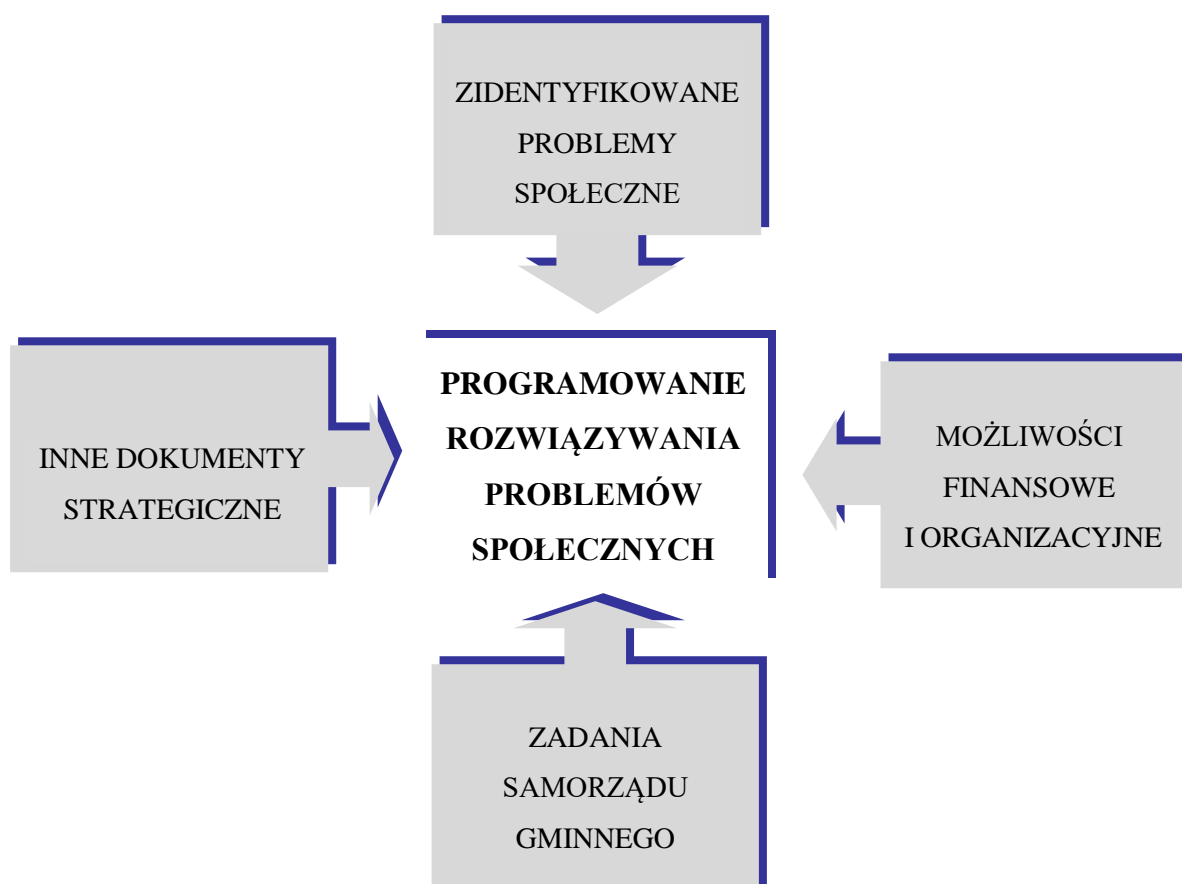
Poniższy diagram przedstawia problemy społeczne gminy Klembów, które należy rozwiązać w ramach lokalnej strategii.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY KLEMBÓW, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

Poniższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**POPRAZEC POMOCNICZOŚĆ
I SOLIDARYZM SPOŁECZNY
DO DOBROSTANU
SPOŁECZNOŚCI GMINY KLEMBÓW**

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

***POPRCZEZ POMOCNICZOŚĆ I SOLIDARYZM SPOŁECZNY
DO DOBROSTANU SPOŁECZNOŚCI GMINY KLEMBÓW***

Związek misji z celami strategicznymi przedstawiono w formie diagramu ostrosłupowego, uzależniając położenie poszczególnych celów strategicznych od liczby mieszkańców gminy, w stosunku, do których adresowane będą cele operacyjne i kierunki działań zawarte w części programowej strategii. Cel strategiczny nr 1 dotyczący rozwoju społeczeństwa obywatelskiego obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców, dlatego stanowi podstawę ostrosłupa, kolejne cele, oczywiście są nie mniej ważne, ale za każdym razem obejmują one wybrane – nieco mniejsze

– grupy społeczne. Należy przyjąć, że zestawienie ma charakter wyłącznie poglądowy. W praktyce wybrane rodziny i mieszkańcy będą mogli być obejmowani realizacją programów i projektów z dwóch, a nawet trzech celów strategicznych w zależności od pojawiających się problemów społecznych

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel strategiczny 1.:

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Cele operacyjne:

1. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej.
2. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
3. Stwarzanie korzystnych warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.
4. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-4.:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne wzmacnianie kadr Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez kształcenie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.
3. Podjęcie działań w kierunku poprawy bazy lokalowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
4. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet, mass media lokalne, zamieszczanie ogłoszeń na tablicach informacyjnych, rozpowszechnianie broszur i ulotek.
5. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
6. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa oraz podejmowanie działań mających na celu powołanie na terenie gminy nowych organizacji należących do sektora pozarządowego.
7. Tworzenie ram dla miejscowego prawa określającego współpracę i przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a pozarządowymi.

8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
9. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
10. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji - środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
11. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o działalności organizacji pozarządowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.:

**Wspieranie rodzin w kryzysie,
dotkniętych ubóstwem i uzależnieniami,
ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży**

Cele operacyjne:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży.
2. Pomoc rodzinom i osobom dotkniętym i zagrożonym problemami ubóstwa, bezrobocia i bezdomności.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Wsparcia Rodziny na lata 2013-2015 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Klembów Nr XXXVI.254.2013 z dnia 27.06.2013r.
2. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
 - systematyczna praca asystenta rodziny
3. Pomoc materialna dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
4. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (pedagog, psycholog, prawnik), w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
5. Działania ukierunkowane na tworzenie świetlic wiejskich w poszczególnych miejscowościach gminy, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
6. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
7. Wsparcie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
8. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
9. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
10. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).

11. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
13. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, sportowo-rekreacyjne, koła zainteresowań wycieczki, wyjazdy na basen), organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego, otwieranie kawiarenek internetowych, zapewnienie szerszego dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, doposażenie obiektów sportowych w odpowiedni sprzęt – pozyskiwanie środków finansowych na powyższe działania m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Stałe diagnozowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Konstruowanie, wdrażanie i realizacja społecznych projektów EFS
3. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
4. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym ubogich, bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem osób po 45 roku życia), osób samotnie wychowujących dzieci, aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia.
5. Systematyczne doszkalać pracowników pomocy społecznej w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego itp.
6. Zapewnienie najuboższej grupie mieszkańców gminy przynajmniej jednego gorącego posiłku dziennie.
7. Wspieranie, tworzenie i realizowanie programów wsparcia osób i rodzin ubogich, rodzin wielodzietnych zagrożonych ubóstwem oraz pochodzących z nich dzieci (dożywianie w szkołach, wyprawka szkolna, wypoczynek letni i zimowy, bilety na imprezy sportowe i kulturalne, opłaty w placówkach oświatowych itp.).
8. Wspieranie programów propagujących i promujących wśród środowisk zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego postawy aktywne, pomoc sąsiedzką, inicjowanie powstania grup samopomocy.
9. Prowadzenie akcji charytatywnych w środowisku lokalnym na rzecz osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa.

10. Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, m.in. w zakresie utworzenia na terenie gminy Centrum Integracji Społecznej.
11. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmująca m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób po 45 roku życia).
12. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje pomocy i integracji społecznej.
13. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
14. Wsparcie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością poprzez: tworzenie mieszkań socjalnych i chronionych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.
2. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
3. Realizacja corocznie opracowywanych dla Gminy Klembów Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
5. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
6. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
7. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek – organizowanie spotkań i pogadanek z udziałem przedstawicieli służby zdrowia, policji.
8. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia.
9. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów

uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia – organizowanie grup wsparcia, zapewnienie dostępu do pomocy specjalistycznej (np. psychologa).

10. Organizowanie prozdrowotnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
11. Realizacja corocznie opracowywanych dla Gminy Klembów Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii
12. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:
 - działanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
 - realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2014 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Klembów Nr XVI/114/2011 z dnia 29 grudnia 2011 roku.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3.:

Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

1. Wsparcie seniorów.
2. Aktywizacja osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie

kontaktu z placówkami służby zdrowia i placówkami rehabilitacyjnymi (tworzenie gabinetów rehabilitacyjnych), wspieranie rodziny w opiece nad chorym w domu, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych (rozwój wolontariatu na rzecz usług sąsiedzkich) oraz rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.

3. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne.
4. Udzielanie osobom niepełnosprawnym pomocy w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego.
5. Podejmowanie współpracy z instytucjami, sektorem pozarządowym i kościołem katolickim, prowadzącymi akcje na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Inicjowanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
8. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Należy dokonywać rocznych ocen poziomu wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Ocena taka powinna być przekazywana Wójtowi i Radzie Gminy Klembów.

3.3.2. Wskaźniki stopnia efektywności realizacji Strategii

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą, których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Osoby wdrażające strategię będą mogły korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników ocennych będących zarazem instrumentami polityki społecznej

Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Spoleczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. Cechy programów i projektów realizowanych na rzecz społeczności lokalnej

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów i projektów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu
- funduszy pozyskiwanych w ramach programów Funduszu Europejskiego
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty powinny cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między

osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Przewidywane źródła finansowania strategii to:

1. Środki własne samorządu finansowane z dochodów gminy.
2. Środki finansowe z budżetu państwa (dotacje).
3. Środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Ochrony Środowiska itp.).
4. Środki strukturalne Unii Europejskiej.

Polska jako członek Unii Europejskiej może korzystać z możliwości wspierania lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego w programach:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój Zasobów Ludzkich” z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Decydujące znaczenie dla pełnego wykorzystania środków Unii Europejskiej będzie miał potencjał absorpcyjny gminny, czyli zdolność do uzupełnienia środków europejskich środkami własnymi oraz przygotowania, planowania i prowadzenie programów i projektów inwestycyjnych w wymiarze współpracy z UE.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Rocznych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną w postaci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 (programy trzyletnie),

- Rocznych Programów Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,
- Rocznych Programów Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Rocznych Programów Przeciwdziałania Narkomanii,
- Powiatowa Karta Rodziny „TAKrodzina.pl” – Uchwała Rady Gminy w Klembowie z dnia 25 lipca 2013r o przystąpieniu do Programu.

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.